

**JAVNO OBJELODANJIVANJE PODATAKA
HIPOTEKARNA BANKA AD PODGORICA
31.12.2013**

Podgorica, Maj 2014.

SADRŽAJ:

1.	Uvod	3
2.	Finansijski iskazi	6
3.	Strategije i politike upravljanja rizicima	6
4.	Konsolidacija.....	9
5.	Sopstvena sredstva	10
6.	Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala	14
7.	Kreditni rizik	19
8.	Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti	29
9.	Rizik druge ugovorne strane	39
10.	Operativni rizik	39
11.	Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica.....	40
12.	Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige	42
13.	Sekjuritizacija.....	44
14.	Tehnike ublažavanja kreditnog rizika	44

1. Uvod

U skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka, usvojenoj od strane Centralne banke Crne Gore i članom 3 ove Odluke kao i odredbama člana 104 Zakona o bankama, Hipotekarna banka AD Podgorica javno objelodanjuje informacije o svom finansijskom stanju i poslovanju.

Ovaj dokument ne sadrži zaštićene i povjerljive informacije čije bi javno objelodanjivanje ugrozilo konkurentsku poziciju banke, kao i informacije koje se odnose na lica koja stupaju u ugovorene odnose sa bankom čija je povjerljivost obavezujuća za banku.

Promjena regulative Centralne banke Crne Gore

Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list Crne Gore“, br. 22/12, 55/12 i 57/13) (u daljem tekstu: Odluka) podrazumijeva primjenu međunarodnih računovodstvenih standarda prilikom vrednovanja stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki i iskazivanje u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Banka je utvrdila metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u skladu sa pomenutom Odlukom. Banka metodologiju dosljedno primjenjuje, preispituje najmanje jednom godišnje, po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja i prilagođava pretpostavke na kojima je metodologija zasnovana.

Uputstvom o načinu evidentiranja rezervacija za potencijalne kreditne gubitke, ispravki vrijednosti i otpisanih stavki bilansne aktive pri utvrđivanju početnog stanja u poslovnim knjigama banaka za 2013. godinu, definisano je sljedeće:

- Knjigovodstveno evidentiranje potraživanja klasifikovanih u klasifikacionu kategoriju E – gubitak,
- Obračun i knjigovodstveno evidentiranje kamate na nekvalitetnu aktivu,
- Knjigovodstveno evidentiranje rezervacija za potencijalne gubitke po regulatornom zahtjevu i ispravke vrijednosti po MRS,
- Evidentiranje rezervacija za potencijalne gubitke u skladu sa Odlukom u momentu prelaska na novi kontni okvir (početno stanje u bilansu stanja),
- Evidentiranje ispravke vrijednosti u momentu prelaska na novi kontni okvir (početno stanje u bilansu stanja),
- Obračun i knjiženje ispravke vrijednosti po MRS i rezervacija po Odluci od 1. januara 2013. godine (u bilansu stanja i bilansu uspjeha).

Banka je u skladu sa uputstvom izvršila reklasifikacije bilansnih i vanbilansnih pozicija, obračunala ispravke vrijednosti po MRS i regulatorne rezerve, a neto efekat od promjene načina procjenjivanja rezervisanja evidentirala na teret Ostalih rezervi u okviru kapitala. Banka u skladu sa navedenim regulatornim zahtjevima nije izvršila korekcije bilansa uspjeha uporednog perioda.

KOREKCIJA FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA 2012. GODINU

Banka je izvršila određene korekcije bilansnih i vanbilansnih pozicija bilansa stanja iskazanog na 31. decembra 2012. godine, kao i reklasifikacije bilansa stanja i bilansa uspjeha u cilju uporedivosti sa finansijskim izvještajima za 2013. godinu koji su od 1. januara 2013. godine izmijenjeni u skladu sa novom Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 15/12 i 18/13), Odlukom o kontnom okviru za banke („Sl. list Crne Gore“ 55/12), Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list Crne Gore“, 22/12, 55/12 i 57/13) i Uputstvom o načinu evidentiranja rezervacija za potencijalne kreditne gubitke, ispravki vrijednosti i otpisanih stavki bilansne aktive pri utvrđivanju početnog stanja u poslovnim knjigama banaka za 2013. godinu („Sl. list Crne Gore“, br. 61/12), kako je objelodanjeno u Napomeni 2.3 i narednim tabelama dolje:

BILANS USPJEHA*
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2012. godine
 (Iznosi u hiljadama EUR)

	2012 prije korekcija	Korekcije	2012. korigovano
Prihodi od kamata	11,915	(198)	11,717
Rashodi od kamata	(4,312)	-	(4,312)
NETO PRIHODI OD KAMATA	7,603	(198)	7,405
Prihodi od dividendi	-	18	18
Troškovi obezvrjeđenja	(1,651)	480	(1,171)
Troškovi rezervisanja	-	(268)	(268)
Prihodi od naknada i provizija	4,045	-	4,045
Rashodi naknada i provizija	(751)	-	(751)
NETO PRIHODI OD NAKNADA	3,294	-	3,294
Neto dobiti od investicionih hartija od vrijednosti	136	-	136
Neto gubici od kursnih razlika	281	-	281
Troškovi zaposlenih	(3,828)	(14)	(3,842)
Opšti i administrativni troškovi	(3,548)	-	(3,548)
Troškovi amortizacije	(804)	-	(804)
Ostali rashodi	(53)	-	(53)
Ostali prihodi	363	(18)	345
	(7,453)	(32)	(7,485)
OPERATIVNI PROFIT	1,793	-	1,793
Porez na dobit	(176)	-	(176)
NETO PROFIT	1,617	-	1,617

* Obrasci po novom kontnom okviru u skladu sa Odlukom o novom kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“ 55/12).

BILANS STANJA *
Na dan 31. decembra 2012. godine
 (U hiljadama EUR)

	31. decembra 2012.	Korekcije	31. decembra 2012. korigovano
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih			
Banaka	45,516	(25,150)	20,366
Kredit i potraživanja od banaka	-	24,595	24,595
Kredit i potraživanja od klijenata	113,512	5,862	119,374
Investicione hartije od vrijednosti			
- raspoložive za prodaju	239	-	239
- koje se drže do dospeljeća	6,505	-	6,505
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	8	-	8
Nekretnine, postrojenja i oprema	1,740	(151)	1,589
Nematerijalna sredstva	462	151	613
Odložena poreska sredstva	10	-	10
Ostala finansijska potraživanja	-	515	515
Ostala poslovna potraživanja	5,785	(5,060)	725
UKUPNA SREDSTVA	173,777	762	174,539
OBAVEZE			

Depoziti banaka	-	733	733
Depoziti klijenata	118,200	720	118,920
Pozajmljena sredstva od banaka	21,157	(3,662)	17,495
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	3,062	3,815	6,877
Rezerve	954	(102)	852
Tekuće poreske obaveze	216	(14)	202
Odložene poreske obaveze	-	-	-
Ostale obaveze	5,447	(2,449)	2,998
UKUPNE OBAVEZE	149,036	(959)	148,077
KAPITAL			
Akcijski kapital	16,006	-	16,006
Emisiona premija	7,444	-	7,444
Akumulirani gubitak	(306)	-	(306)
Dobit tekuće godine	1,617	-	1,617
Ostale rezerve	(20)	1,721	1,701
UKUPAN KAPITAL	24,741	1,721	26,462
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	173,777	762	174,539

VANBILANSNA EVIDENCIJA	31. decembra 2012.	Promjene -vraćanje u bilans	Promjene-prelazak na internu evidenciju	31. decembra 2012. Korigovano
Garancije, jemstva i preuzete Obaveze	41,331	-	-	41,331
Dobijeni kolaterali	365,242	-	-	365,242
Komisioni poslovi	131	-	-	131
Otpisani krediti	2,024	(1,374)	(650)	-
Ostala otpisana aktiva	79,849	-	-	79,849
Otpisana i suspendovana kamata	1,444	(81)	(393)	970
Memorandum računi	(490,021)	1,455	1,043	(487,523)

* Obrasci po novom kontnom okviru u skladu sa Odlukom o novom kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“ 55/12).

2. Finansijski iskazi

U skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka kao i u skladu sa članom 100, stav 3, Zakona o bankama ("Sl. List CG" br. 17/08, 44/10 i 40/11) Banka objavljuje izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2013. godinu, u skraćenom obliku.

Izvještaj u skraćenom obliku se sastoji od mišljenja revizora o finansijskim izvještajima Banke, Bilansa Uspjeha i Bilansa Stanja, podataka o sastavu Odbora direktora, Odbora za upravljanje kreditnim rizikom i Odbora za reviziju, podataka o glavnom izvršnom direktoru i glavnom internom revizoru Banke i podataka o pokazateljima poslovanja.

Skracena verzija
revizorskog izvjestaja

3. Strategije i politike upravljanja rizicima

I. Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika

Sistem upravljanja rizicima obuhvata organizacionu strukturu, strategije, politike, procedure, pravila, pravilnike, procese, aktivnosti i resurse za utvrđivanje, mjerenje odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o izloženostima rizicima, odnosno upravljanje rizicima u cjelini. Hipotekarna Banka nastoji uvrstiti kulturu rizika u sopstvenu kulturu korporativnog upravljanja.

Za izvještavanje i nadzor nad rizicima, nadležan je Odbor direktora Banke, a preko Izvršnih direktora Banke nastoji uvezati sve vrste rizika (sa akcentom na kreditne, operativne, rizike likvidnosti i tržišne rizike) u jedinstvenu cjelinu.

Linije komunikacije, izvještavanja i jasno razgraničenje procesa preuzimanja i odobravanja od analize rizika (kontrolne rizika) kreiraju organizacionu strukturu koja izbjegava sukob interesa i nadležnosti.

Razumijevanje osnovnih načela upravljanja rizicima na nivou cjelokupne Banke predstavlja osnovu za jedinstvenu svijest i kulturu rizika unutar Banke. Banka redovno provjerava i unapređuje sistem upravljanja rizicima.

Profil rizičnosti Banke usklađen je sa Strategijom upravljanja rizicima Banka koristi ex ante i ex post analize i odstupanja rizika (plan/ostvareno). Strategijom upravljanja rizicima data je definicija apetita za preuzimanje rizika od strane Banke tj najveći nivo (limit) rizika kojeg je Banka spremna da preuzme.

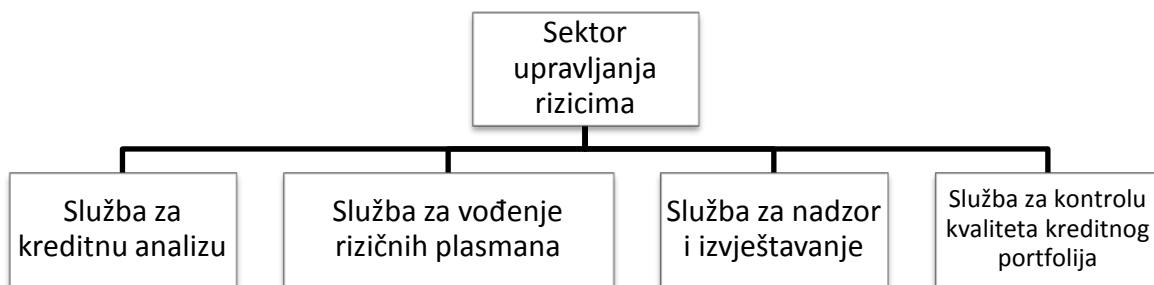
Strategijom upravljanja rizicima Banka je takođe definisala smjernice za srednjeročno preuzimanje rizika te razvoj sistema upravljanja rizicima Banke. Iz strategije Banke proizilazi poslovni plan Banke. Cilj strategije je definisanje skupa osnovnih standarda za održivo, efikasno i efektivno upravljanje i kontrolu svih identifikovanih rizika kojima je Banka izložena. Strategija je rađena uzimajući u obzir interne i eksterne uticaje po principu „od vrha prema dnu“ (top down approach).

Banka je usvojila i sledeće strategije, politike, procedure, odluke, uputstva:

- Strategiju upravljanja rizicima
- Strategiju upravljanja kapitalom banke
- Godišnji plan kapitala
- Politiku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP)
- Izvještaj procjene adekvatnosti internog kapitala
- Kreditnu strategiju
- Politiku upravljanja kreditnim rizikom
- Kreditnu politiku
- Proceduru obavljanja kreditnog posla
- Proceduru za stres testiranje kreditnog rizika portfolija kredita

- Pravila i tehnike ublažavanja kreditnog rizika
- Politiku vrednovanja bilansne aktive i vanbilansa, primjenom MRS 39 (metodologija obezvređenja i vjerovatnog gubitka)
- Proceduru vrednovanja bilansne aktive i vanbilansa, primjenom MRS 39 (metodologija obezvređenja i vjerovatnog gubitka)
- Proceduru za poboljšanje kreditnog portfolija i upravljanje problematičnim kreditima
- Procedura prinudne naplate potraživanja
- Internu kategorizaciju visokorizičnih plasmana
- Strategiju upravljanja rizikom likvidnosti
- Politiku upravljanja likvidnošću
- Plan upravljanja likvidnošću u slučaju ugrožene likvidnosti u HB
- Proceduru za stres testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija
- Politiku upravljanja operativnim rizikom
- Proceduru za upravljanje operativnim rizikom
- Politiku za upravljanje tržišnim rizikom
- Proceduru za upravljanje tržišnim rizikom
- Politiku za upravljanje rizikom zemlje
- Proceduru za upravljanje rizikom zemlje
- Politiku o utvrđivanju i evidentiranju povezanih lica i lica povezanih sa bankom
- Proceduru za utvrđivanje i evidentiranje povezanih lica i lica povezanih sa bankom.

II. Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima i drugih odgovarajućih aranžmana

Banka upravljanje rizicima definiše kroz sistem internih akata, organizacije i kontrolnih mehanizama koji uključuju mjerenje, razgraničenje, koncentraciju, validaciju i procjenu rizika te sisteme limita i preuzimanje rizika po pojedinim poslovnim područjima i vrstama rizika.

Okvir upravljanja rizicima u Banci uključuje i edukaciju zaposlenih, širenje kulture i promocije svijesti o postojanju rizika, izvorima istih te upravljanju rizicima. Okvir upravljanja rizicima postavljen je u skladu sa standardima, regulatornim te kvantitativnim i kvalitativnim zahtjevima.

Efikasnost upravljanja rizicima nastoji se postići i smanjivanjem i izbjegavanjem preklapanja i kontinuiranim unapređenjem procesa, metodologija, modela, kontrola i sistema.

Sektor za upravljanje rizicima odgovoran je za implementaciju okvira i sistema upravljanja rizicima u poslovnim procesima. Implementacija sistema upravljanja rizicima zavisi od identifikovanja vrsta i izvora rizika, definisanja metodologija mjerenja, praćenja i kontrole rizika, sistemima analiza i izvještavnja te usklađenosti i optimiziranosti svih navedenih procesa. Sektor za upravljanje rizicima odgovoran je za razvoj politika i procedura za upravljanje rizicima kao i odgovarajućih relevantnih metodologija i postupaka za njihovo mjerenje.

Sektor je odgovoran za redovno, pravovremeno i tačno izvještavanje Odbora direktora banke.

U sklopu Sektora za upravljanje rizicima formirane su sledeće organizacione službe zadužene za upravljanje, procjenu i mjerenje rizika:

1. **Služba za kreditnu analizu:** utvrđuje i procjenjuje kreditni rizik pri odobravanju plasmana pravnim licima i fizičkim licima kako bi se ostvario maksimum kontrole troška kreditnog rizika na nivou Banke te ostvarila maksimalna dobit iz kreditnog poslovanja.
2. **Služba za vođenje rizičnih plasmana:** upravlja rizičnim plasmanima Banke sa ciljem oporavka, naplate i restrukturiranja potraživanja.
3. **Služba kontrole kvaliteta kreditnog portfolia:** odgovorna je za provjeru ispravnosti svih ugovora i ostale dokumentacije na način da se utvrdi formalno-pravna ispravnost svih i da se provjeri usklađenost sa usvojenim odlukama i nadležnostima.
4. **Služba za nadzor i izvještavanje:** uspostavlja i upravlja internim sistemom praćenja kreditnih, tržišnih, operativnih, rizika zemlje i ostalih rizika u skladu sa poslovnom strategijom Banke, odnosno analizira, mjeri i kontroliše navedene rizike i pravovremeno izvještava Odbor direktora i top menadžment o uticaju rizika na ostvarenje poslovnih ciljeva Banke.

III. Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenje rizika

Sektor za upravljanje rizicima, odnosno Služba za nadzor i izvještavanje o rizicima, analizira i procjenjuje osnovne kategorije rizika:

- Kreditni rizik
- Tržišni rizik
- Rizik likvidnosti
- Rizik zemlje
- Operativni rizik

Kod kreditnog rizika izvještaj prati na mjesečnom nivou kretanje portfolia u poslednjih 12 mjeseci u apsolutnim ciframa i indeksno (indeks isti mjesec prije 12 mjeseci) te prati strukturu portfolija sa stanovišta bonitetnih grupa, kretanje portfolija i rezervacija za očekivane kreditne gubitke, strukturu promjena kredita u odnosu na prethodni mjesec. Na mjesečnom nivou se izrađuju tranzicione matrice, strukture kašnjenja, strukture rezervacija, struktura portfolija po djelatnostima, velike izloženosti, izloženost prema akcionarima (sa kvalifikovanim i nekvalifikovanim učešćem) i izloženost prema članovima Odbora direktora. Na kvartalnom nivou se obračunavaju i prate ispravke vrijednosti i vrši obračun individualne ispravke vrijednosti.

Upravljanjem tržišnim rizikom prati se rizik kamatne stope, valutni rizik i pozicijski rizik.

Upravljanjem rizikom kamatne stope prati se kretanje kamatne marže, vrši se GAP analiza i ocjena standardnog kamatnog šoka od 200 bp, po značajnim valutama i sumarno, analiza uticaja kamatnog rizika na ekonomsku vrijednost Banke.

Upravljanjem pozicijskim rizikom prati se izloženost i rizik od izloženosti Banke dužničkim i vlasničkim Hartijama od vrijednosti.

Upravljanjem rizikom likvidnosti prati se ročna usklađenost i GAP po vremenskim zonama i kumulativno poslovanje Banke u okviru utvrđenih limita.

Upravljanjem rizikom zemlje prati se izloženost Banke prema nerezidentima tj licima koja imaju sjedište/prebivalište van Crne Gore.

IV. Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika, strategije i procesi za kontinuirano praćenje efektivnosti zaštite od rizika i ublažavanje rizika

Prvi nivo zaštite kod kreditnih rizika a i ostalih rizika su nivoi odlučivanja, gdje se na jasan i transparentan način u obliku matrica odlučivanja definiše proces donošenja odluka i sagledavanja rizika.

Kod kreditnog rizika (pored politike Banke da odobrava kredite definisane namjene) novčani tok dužnika uzima se kao primarni izvor povratka kredita, takođe, Banka svoje plasmane takođe osigurava i sekundarnim izvorom povrata duga tj. kolateralom.

Kolateral, kao sekundarni izvor povrata duga, uzima se u obzir ukoliko se primaran izvor povratka duga (novčani tok) ocijeni nedovoljnim/neadekvatnim.

Vrste i osnovne karakteristike instrumenata osiguranja koje Banka najčešće prihvata za obezbjeđenje svojih potraživanja, kao i osnovni kriterijum za njihovo prihvatanje definisani su Pregledom kategorija obezbjeđenja – Katalogom kolaterala.

Banka za potrebe umanjena kreditnog rizika koristi materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Oblik i visina zahtijevanog kolaterala varira u zavisnosti od rejtinga dužnika, vrsti ročnosti i plasmana. Dugoročni plasmani kojima se finansiraju osnovna sredstva dužnika i/ili dugoročne stambene potrebe fizičkih lica, moraju biti osigurani hipotekom na nepokretnosti(ima). Poželjno je da je hipoteka u vlasništvu dužnika. Međutim, Banka u određenim situacijama prihvata i da su kreditni i hipotekarni dužnik različita lica. Banka takođe prihvata upis hipoteke I reda (osim u izuzecima gdje Banka ima više sopstvenih hipoteka ili nadležni nivo odlučivanja prihvati takav status).

Banka će za osiguranje svojih potraživanja prihvatati samo lako utržive instrumente obezbjeđenja, čija je vrijednost tokom vremena stabilna. Ovo znači da se naplata duga, u slučaju potrebe za realizacijom kolaterala, kod pojave negativnih trendova bilo u servisiranju obaveza prema Banci, bilo u finansijskoj poziciji dužnika, može dogoditi u roku koji ne ugrožava likvidnost Banke. Stepem korelacije između vrijednosti imovine koja služi kao zaštita i kreditne sposobnosti dužnika ne smije biti izražena, tj vrijednost kolaterala ne smije biti u koelaciji sa primarnim izvorima otplate (vrijednost kolaterala ne smije biti vezana za kreditnu sposobnost dužnika).

Banka prati i nivo koncentracije kolaterala i radi na smanjenju/eliminaciji neželjene koncentracije rizika u kreditnom portfoliju. Banka je definisala sledeće politike i procedure za ublažavanje rizika:

- Proceduru za stres testiranje kreditnog rizika portfolija kredita
- Pravila i tehnike ublažavanja kreditnog rizika
- Proceduru za poboljšanje kreditnog portfolia i upravljanje problematičnim kreditima
- Procedura prinudne naplate potraživanja
- Internu kategorizaciju visokorizičnih plasmana
- Plan upravljanja likvidnošću u slučaju ugrožene likvidnosti u HB
- Proceduru za stres testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija
- Proceduru za utvrđivanje i evidentiranje povezanih lica i lica povezanih sa bankom
- Proceduru za stres testiranje svih vrsta rizika.

Stres testiranje svih vrsta rizika se sprovodi kako bi se uočile slabosti i mane sistema i na vrijeme (ex-ante) reagovalo na iste.

4. Konsolidacija

U Zakonu o računovodstvu i reviziji Crne Gore ("Sl. List RCG" br. 69/05 od 18.05.2005, "Sl. List RCG" br. 80/08 od 26.12.2008, 32/11 od 01.07.2011) članom 3b definisano je da:

- 1) Pravna lica koja imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) dužna su da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju konsolidovane finansijske izvještaje, u skladu sa MRS.
- 2) Konsolidovani Finansijski Iskazi su iskazi ekonomske cjeline koju čine matično i sva zavisna pravna lica.

Kako Banka nije matično, a ni zavisno pravno lice ona svoje Finansijske Izvještaje sastavlja na individualnoj osnovi (Standalone Financial Statements).

5. Sopstvena sredstva

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

Sopstvena sredstva banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banka („ Sl. List RCG“ br. 38/11 od 02.08.2011 i 55/12 od 02.11.2012) čine:

1. osnovni elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala i
2. dopunski elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje dopunskog kapitala

Osnovni elementi sopstvenih sredstava banke su:

1. uplaćeni akcionaraski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije
2. naplaćene emisije premije, isključujući emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija
3. rezerve:
 - a. rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama
 - b. rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)
4. neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za poreze na dobit i druge očekivane troškove
5. dobit u tekućoj godini ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:
 - a. skuština akcionara, ili odbor direktora uz ovlašćenje skupštine akcionara, je donijela odluku da se dobit koja se ostvari u tekućoj godini, u ostvarenom ili manjem iznosu, rasporedi u rezerve, povećanje akcijskog kapitala, za pokriće gubitka iz prethodnih godina i/ili u neraspoređenu dobit iskazano u procentima,
 - b. dobit je umanjena za pripadajući porez na dobit i druge očekivane troškove
 - c. postojanje dobiti je potvrdio spoljni revizor
 - d. banka je dobila saglasnost od Centralne banke za uključivanje dobiti u osnovni kapital banke

Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala banke su:

1. gubitak iz prethodnih godina
2. gubitak iz tekuće godine
3. nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija
4. nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije
5. nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosti usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti
6. pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke
7. iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva utvrđenih posebnim propisom Centralne banke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava banke koji se uključuju u dopunski kapital su:

1. nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akacija
2. naplaćene emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija
3. iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive
4. subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi predviđeni Odlukom o adekvatnosti kapitala (Član 6)
5. hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi predviđeni Odlukom o adekvatnosti kapitala (Član 7)
6. revalorizacione rezerve na nepokretnosti u vlasništvu banke

Odbitne stavke pri izračunavanju dopunskog kapitala su:

1. stečene sopstvene povlašćene kumulativne akacije
2. potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđene hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital

Subordinisani dug se može uključiti u izračunavanje dopunskog kapitala ukoliko:

1. je dug u cjelosti uplaćen
2. je dug neobezbijeđen, odnosno banka ne garantuje plaćanje po tom dugu sopstvenim jemstvom, hipotekom ili na bilo koji drugi način
3. je u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama i isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjericima
4. se dug može koristiti za isplatu potraživanja povjericaca u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije banke
5. se isplata duga povjericima ili otkup od same banke prije dospeljeća mogu izvršiti samo:
 - a. u slučaju pretvaranja subordinisanog duga u akcije, isključujući kumulativne povlašćene akcije
 - b. u drugim slučajevima, uz saglasnost Centralne banke, ako isplata duga ne pogoršava pokazatelje adekvatnosti kapitala banke
6. je rok dospeljeća duga unaprijed određen i duži od pet godina računajući od dana uplate
7. je o subordinisanom dugu zaključen pismeni ugovor koji, pored uslova iz tačaka 2-6 ovog člana, sadrži i napomenu da se subordinisani dug ne može smatrati depozitom.

Ukoliko je ugovoreno vraćanje subordinisanog duga u ratama, taj dug se može tretirati kao element dopunskog kapitala samo ako prva rata dospeljeva za vraćanje u roku dužem od pet godina.

Prilikom izračunavanja dopunskog kapitala Banka je dužna da ukupni iznos subordiniranog duga umanjuje za po 20% početkom svake od poslednjih pet godina koje prethode ugovorenom roku dospeljeća duga.

Hibridni instrument se može uključiti u izračunavanje dopunskog kapitala ukoliko:

1. je instrument izdala banka sa namjerom da ga uključi u izračun dopunskog kapitala
2. je obaveza po tom instrumentu u cjelosti uplaćena
3. je instrument neobezbijeđen, odnosno banka ne garantuje plaćanje po tom instrument sopstvenim jemstvom, hipotekom ili na bilo koji drugi način
4. je instrument u cjelosti, bezuslovno i bez odlaganja raspoloživ za pokriće gubitka
5. je u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama i isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjericima
6. je rok dospeljeća duga unaprijed određen i duži od pet godina računajući od dana uplate
7. isplata povjericima ili otkup od same banke prije dospeljeća nijesu mogući osim u slučaju pretvaranja ovog instrumenta u akcije banke, isključujući povlašćene kumulativne akcije
8. u slučaju da nivo sopstvenih sredstava padne ispod zakonom propisanog nivoa, banka ne može, do postizanja propisanog nivoa sopstvenih sredstava i/ili koeficijenta solventnosti, isplaćivati kamate, naknade i druge prinose po osnovu tog instrumenta i
9. u roku od 90 dana od dana kada se utvrdi da je iznos sopstvenih sredstava pao ispod iznosa koji predstavlja 75% propisanog iznosa, banka ne povećava sopstvena sredstva do propisanog nivoa, banka pretvara taj instrument u akcije koje se uključuju u osnovni kapital banke

Ukoliko je za hibridni instrument ugovorena obaveza banke da svoje obaveze po tom instrumentu plaća u ratama, taj instrument se može tretirati kao element dopunskog kapitala, samo ako prva rata dospeljeva za plaćanje u roku dužem od pet godina.

U poslednjoj godini prije dospeljeća hibridni instrument se ne uračunava u dopunski kapital banke.

Odbitne stavke od sopstvenih sredstava banke su:

1. direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija
2. ulaganja Banke u subordinisani dug i hibridne instrumente druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije, u kojoj banka ima direktna ili indirektna ulaganja u iznosu većem od 10% kapitala te institucije
3. ukupan iznos direktnih ili indirektnih ulaganja u druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u iznosu do 10% njihovog kapitala i ulaganje u subordinisani dug i hibridne instrumente koji nijesu obuhvaćeni tačkom 2
4. direktna ili indirektna ulaganja u akcije društva za osiguranje, društva za reosiguranje ili osiguravajuće holding kompanije u iznosu većem od 10% kapitala tog društva, odnosno kompanije

5. iznos direktnog ili indirektnog ulaganja u pravno lice koje se bavi nefinansijskom poslovnom aktivnošću, koje prelazi 30% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja su u skladu sa ovim članom Odluke
6. Potraživanja od pravnih lica i potencijalne obaveze prema pravnim licima povezanim sa Bankom, ako su ta potraživanja ili te potencijalne obaveze uspostavljeni pod uslovima koji su povoljniji u odnosu na uslove koji se primjenjuju prema drugim pravnim licima koja nijesu povezana sa bankom
7. potraživanja ili potencijalne obaveze obezbijedene akcijama drugih banaka ili drugih kreditnih ili finansijskih institucija koje se ne kotiraju na priznatim berzama
8. iznos izloženosti po osnovu sekjuritizacijskih pozicija, koji je u skladu sa dijelom ove Odluke kojom se uređuje sekjuritizacija, utvrđen kao odbitna stavka od sopstvenih sredstava.

Banka ne može uključivati u sopstvena sredstva:

1. dobit ili gubitak po osnovu obaveza vrednovanih po fer vrijednosti koji proizilaze iz promjena kreditnog rejtinga banke
2. rezerve za hedžing novčanog toka prethodno vrednovane po amortizacionom trošku i hedžingu novčanog toka koji se odnosi na neplanirane transakcije
3. nerealizovanu dobit od investicione imovine i finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju

Banka može subordinisani dug i hibridni instrument uključiti u dopunski kapital samo ukoliko Centralnoj Banci dostavi dokaz da su za uključivanje subordinisanog duga, odnosno hibridnog instrumenta u dopunski kapital ispunjeni gore pomenuti članovi.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka ("Sl. List CG" br. 38/2011) sopstvena sredstva banke predstavljaju zbir osnovnog kapitala Banke i dopuskog kapitala Banke, umanjena za odbitne stavke. Sopstvena sredstva banke sa stanjem na dan 31.12.2013 iznose 20.039. Sopstvena sredstva banke na ovaj datum nijesu direktno uporediva sa 2012, 2011 i ranijim godinama uslijed promjene načina obračuna. Od 1 januara 2013 primijenjena je metodologija Međunarodnih Računovodstvenih Standarda 39 (MRS 39 ili IFRS).

Osnovni elementi sopstvenih sredstava iznose 24.761 dok su odbite stavke pri izračunu osnovnog kapitala 4.722.

Ponderisana bilansna aktiva, formirana u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, na dan 31.12.2013. godine iznosi 124.796 (31.12.2012. RWA: 121.048 i na 31.12.2011. 106.740). U skladu sa Zakonom o bankama a koji je u primjeni na 31.12.2013. godine, Banka je dužna da održava minimalni koeficijent solventnosti u iznosu od 10%. Koeficijent solventnosti na dan 31.12.2013. godine iznosi: 13,12% (2012. koeficijent solventnosti: 15,05 %) . Ukoliko uključimo neto dobit ostvarenu u 2013 godini u iznosu od 2.367 koeficijent solventnosti na 31.12.2013 godine je iznosio: 14,67%.

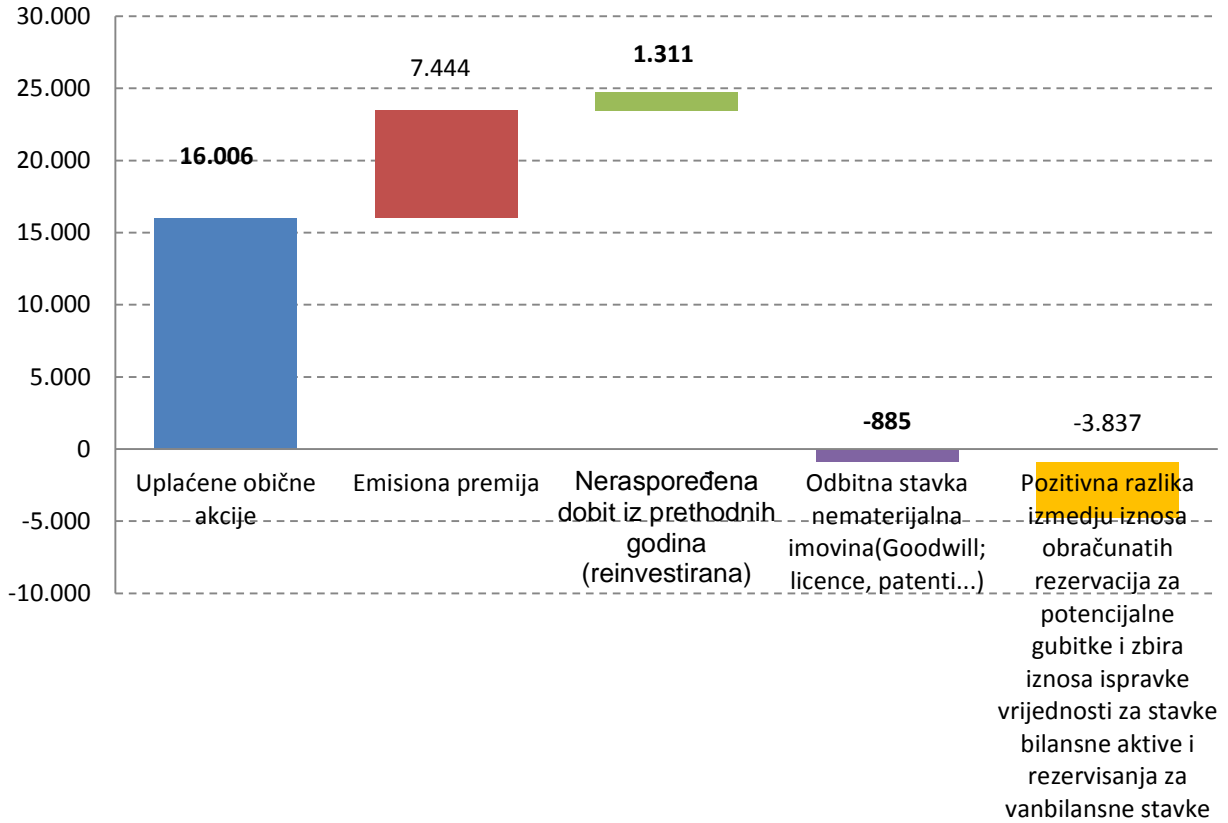
Na dan 31.12.2013. godine ni jedan pokazatelj poslovanja Banke ne odstupa od propisanog minimuma kako se to zahtijeva u skladu sa zakonskom regulativom Centralne Banke Crne Gore.

Ostvareni pokazatelji poslovanja po godinama

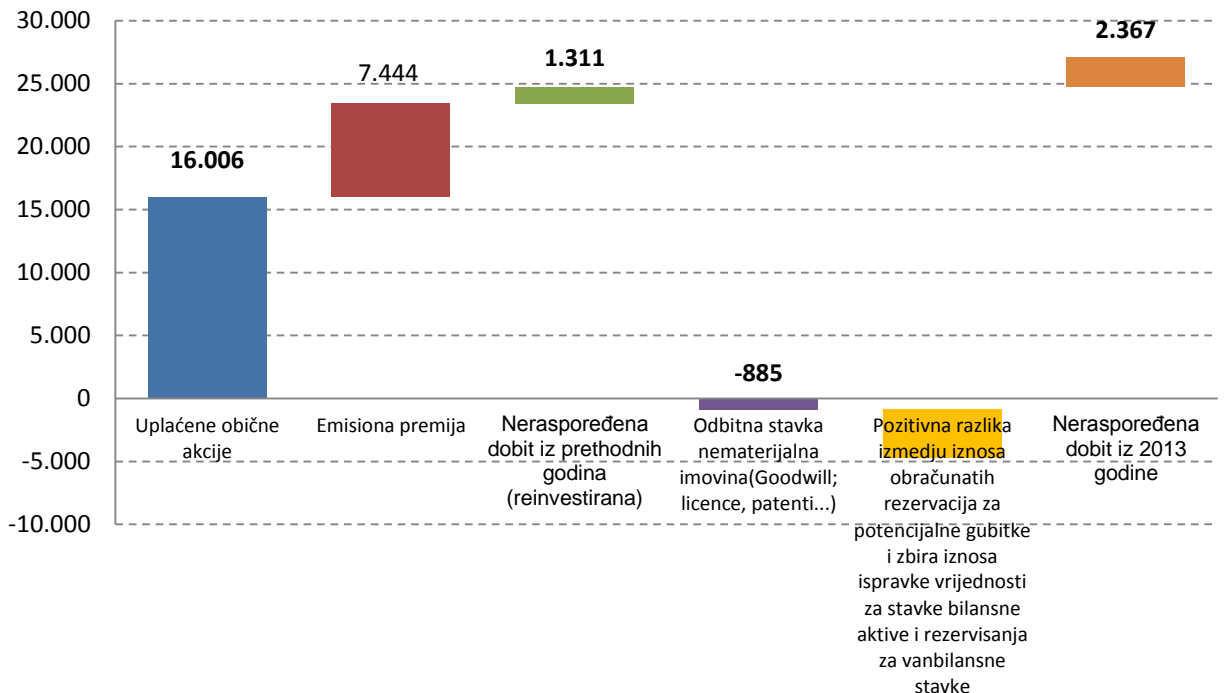
Pozicija\Godina	2010	2011	2012	2013
Ukupna aktiva u '000 EUR	128.787	155.593	173.777	224.077
Ponderisana aktiva (RWA) u '000 EUR	108.478	106.740	121.048	124.796
Povraćaj na prosječnu aktivu (ROA)	1,13%	1,07%	0,98%	1,19%
Povraćaj na prosječni kapital (ROE)	6,16%	6,81%	6,77%	8,83%
Koeficijent solventnosti	15,54%	16,98%	15,05%	13,12%
*Koeficijent solventnosti nakon uključene dobiti iz 2013. godine				14,67%

Dijagramom predstavljena struktura sopstvenih sredstava u Hipotekarnoj banci AD na 31.12.2013.

Struktura SSB na 31.12.2013.

SSB nakon uključene dobiti iz 2013.

6. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala

I. Sažet opis metodologije koje banka koristi za procjenu adekvatnosti internog kapitala banke

Banka formira katalog rizika i na osnovu ekspertskog mišljenja identifikuje materijalno značajne rizike koje prati u svom ICAAP modelu.

Banka je koristeći se ekspertskim mišljenjem ključnih rukovodilaca i zaposlenih definisala sledeće rizike kao materijalno značajne:

Kreditni rizik - Hipotekarna banka za potrebe ICAAP a koristi standardizovanu metodu koju je propisala CBCG i koja se koristi kao osnova za kalkulisanje potrebnog kapitala za potrebe ocjene koeficijenta solventnosti uz nadogradnju u dijelu rezultata stres testiranja. Na standardizovani obračun potrebnog kapitala za kreditni rizik dodaje se potreban kapital koji bi pokrio promjene uslijed stresa.

Banka sprovodi stres testiranje kreditnog rizika na kvartalnoj osnovi. U samom stres testiranju se koriste različite pretpostavke: Uvećanje NPL-a uslijed makoekonomskih kretanja u zemlji i regionu, smanjenje vrijednosti hipoteka koje se koriste kao kolaterali (smanjenje vrijednosti procjene za stambene nepokretnosti i poslovne nepokretnosti), uvećanje broja klijenata koji kasne preko 90 dana. Pravljenjem više različitih scenarija kalkuliše se nova vrijednost PBA (Ponderisane Bilansne Aktive) i PVB (Ponderisani Vanbilans). Tako dobijena vrijednost PBA/PVB predstavlja uvećanu komponentu kreditnog rizika (a rezultat je pomjeranja klijenata iz određenih grupa pondera u lošije). Takođe Banka radi na promjenama vremenskih zona i grupa u kojima bi se klijenti našli u promijenjenim okonostima, uticaja na bilans uspjeha, uticaja na neto izloženost (Izloženost – izdvojena ispravka vrijednosti) pri kalkulisanju PBA, PVB I uticaju na gradacije kroz razliku između obračuna rezervacija po CBCG i ispravke vrijednosti internog modela.

Rizik likvidnosti banke se definiše kao nesposobnost banke da izvršava svoje obaveze u roku njihovog dospijea i rizika nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke. Samim tim, pod rizikom likvidnosti banke podrazumijeva se obezbjeđivanje dovoljnog obima (novčanih) sredstava za pokriće svih obaveza banke (bilansnih i vanbilansnih) na dan njihovog dospijea.

Likvidnost se može definisati kao:

- kratkoročna (operativna) i
- strukturna likvidnost (na rok).

Operativnom ili kratkoročnom likvidnošću podrazumijeva se sposobnost banke da izvršava dnevne ili obaveze koje dospijevaju u kratkom roku (do sedam dana).

Obezbjeđenje strukturne likvidnosti pretpostavlja i ima za cilj usklađivanje novčanih primanja i novčanih izdavanja banke u dužem vremenskom periodu (preko sedam dana). Kao potreban kapital za pokriće rizika Hipotekarna banka koristi najveći GAP likvidnosti do 30 dana u poslednjih 12 mjeseci.

Rizik likvidnosti tržišta se definiše kao nesposobnost tržišta da obezbijedi dovoljno novca na tržištu pod uslovima koji mogu da obezbijede profitabilno i likvidno poslovanje banaka i privrede. Svaki poremećaj na tržištu likvidnosti utiče na rizik poslovanja banaka i na rizik ostvarenja postavljenih poslovnih ciljeva. Pri ocjeni se koristi ocjena eksperata.

Rizik likvidnosti – Banka pri računanju ekonomskog kapitala banke za rizik likvidnosti uzima GAP analizu i primjenu kamatnog šoka od 300 bp za potrebe ICAAP-a. Za regularne potrebe to je šok od 200 bp.

Rizik koncentracije – Korelacija djelova kreditnog portfolija (plasmana, klijenata, povezanih osoba, industrijskih sektora) unutar regulatornog kalkulisanja adekvatnosti kapitala nije adekvatno procijenjena. Banka prepoznaje činjenicu da je izloženost visoko – koncentrisanog kreditnog portfolija kreditnom riziku veća od one odgovarajuće diversifikovanog portfolija zbog čega je njegov uticaj na profil rizičnosti manjih banaka izraženiji od onoga na profile većih banaka. Takođe je svjesna

koncentracije na strani depozita. Međutim, Banka nije u stanju izmjeriti/procijeniti korelacije među elementima kreditnog portfolija na temeljima kojih bi mogla objektivnije procijeniti nivo ekonomskog kapitala koji bi odgovarao prisutnom nivou rizika (kreditne/depozitne) koncentracije. Stoga, Banka ekonomski kapital za rizik koncentracije svog portfolija procjenjuje na temelju visine ekspertno postavljenog faktora (CAOF–a; eng. Concentration add-on factor) kojim prilagođava ekonomski kapital za kreditni rizik i rizik koncentracije depozita.

Kako je Crna Gora relativno mala, Banka smatra da je uticaj geografske i/ili industrijske izloženosti bez većeg značaja.

Kamatni rizik u knjizi banke – Banka se, pri računanju ekonomskog kapitala banke za kamatni rizik u knjizi banke, koristi pojednostavljenim izračunom promjene ekonomske vrijednosti kapitala banke i kalkulacije standardnih kamatnih šokova od 100, 200 bp na GAP banke. Računa se rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usljed promjena kamatnih stopa. Kod ICAAP-a će se koristiti kamatni šok od 300 bp.

Strateški rizik i upravljački rizik – Ideja iza materijalnosti i kapitalne relevantnosti ovih rizika počiva na pretpostavci da se strateške odluke i očekivanja poslovne okoline reflektuju u računu bilansa uspjeha (dobit ili gubitak Banke). Bančin bilans uspjeha predstavlja svojevrsnu mjeru kvaliteta usvojenih strategija (njihove implementacije i procjene uticaja i očekivanja poslovne okoline).

Zbog nemogućnosti istorijskog modeliranja (mjesečnih ili kvartalnih) devijacija od realizovane bruto dobiti Banka se pri procjeni odgovarajućeg nivoa ekonomskog kapitala za ove komponente njenog profila rizičnosti koristi definisanim postotkom ukupnih regulatornih kapitalnih zahtjeva, propisanog od strane regulatora.

Operativni rizik se u Banci definiše kao vjerovatnoća ostvarenja gubitka u poslovanju Banke, uslijed neadekvatnih ili propusta vezanih za interne procese, kontrole i ljude ili/eksternih događaja, odnosno usled slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravni radnji i spoljnih događaja koji mogu Banku izložiti riziku. Banka u kalkulaciji potrebnog kapitala za pokriće operativnih rizika koristi osnovni indikator, a paralelno (Hipotekarna Banka nije još tražila dozvolu od CBCG pa nije u pitanju zvanična kalkulacija) koristi i standardizovani pristup kao dopunski parametar.

Rizik zemlje se u Banci definiše kao vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka za Banku zbog nemogućnosti naplate potraživanja od fizičkih i pravnih lica sa prebivalištem/sjedištem izvan Republike Crne Gore, a iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika i obuhvata:

- **Političko-ekonomski rizik**, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka koja proizilazi iz nemogućnosti naplate potraživanja banke zbog ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika, kao i opštih ekonomskih i sistemskih prilika u toj zemlji.
- **Rizik transfera**, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarenja gubitaka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje dužnika, koja proizilazi iz ograničenja plaćanja obaveza prema povjericima iz drugih zemalja u određenoj valuti, utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika.
Banka za rizik zemlje koristi standardizovani pristup.

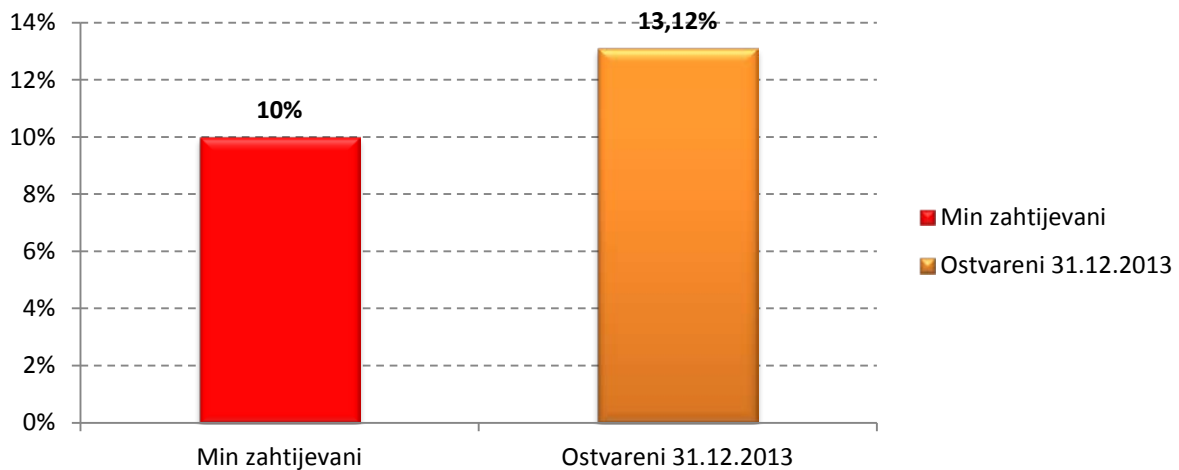
**NAKON UKLJUCENE
DOBITI_2013**

Rizični profil	STUB 1		STUB 2			
	Metodologija izračuna kapitalnih zahtjeva	Regulatorni zahtjevi	Metodologija izračuna kapitalnih zahtjeva	Interne potrebe za kapitalom	KRP; Ekonomski kapital, kapacitet za preuzimanje	Ukupno dostupan interni kapital SSB_IK
A) Dio 1 Rizici za koje se izračunavaju minimalni kapitalni zahtjevi						
Kreditni rizik	Standardizovan pristup	12.480	Standardizovani pristup	12.480		
Operativni rizik	Jednostavni metod	2.002	BIA	2.002		
Tržišni rizik	Pojednostavljeni pristup	633	Pojednostavljeni pristup	633		
Rizik Zemlje	Pojednostavljeni pristup	999	Pojednostavljene pristup uz pomjeranje 2 zemlje u losiju kategoriju	1.673		
B) Dio 2 Rizici koji nisu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtjevima						
Rizik kamatne stope iz bankarske knjige	Interna metodologija, standardizovani kamatni sok od 100/200 bp	270	Interna metodologija, standardizovani kamatni sok od 300 bp	404		
Rizik likvidnosti	Interna i GAP, analiza i primjena kamatnog soka od 200 bp	316	Interna i GAP, analiza i primjena kamatnog soka od 300 bp	474		
C) Dio 3 Rizici koji nijesu pokriveni minimalnim kapitalnim zahtjevima						
Rezidualni rizik (CRM)			Ne izracunava se posebno			
Rizik sekjuritizacije			Ne izracunava se posebno			
Rizik koncentracije			Intreni CAOF model	469		
			Dodatak kreditnom riziku stres testiranje	321		
			Dodatak operativnom riziku stres testiranje, dodajemo jos 20%, na BIA	400		
OSTALI RIZICI			tzv Buffer 5 % od Ukupnih zahtjeva za kapitalom po regulatoru (Ukupno iz Stuba 1)	764		
Strateški rizik						
Reputacioni rizik						
D) Dio 4 Uticaj eksternih faktora i ekonomsko poslovno okruženje uključujući rezultate testiranja otpornosti na stres						
UKUPNO		15.273		19.620	21.286	22.406

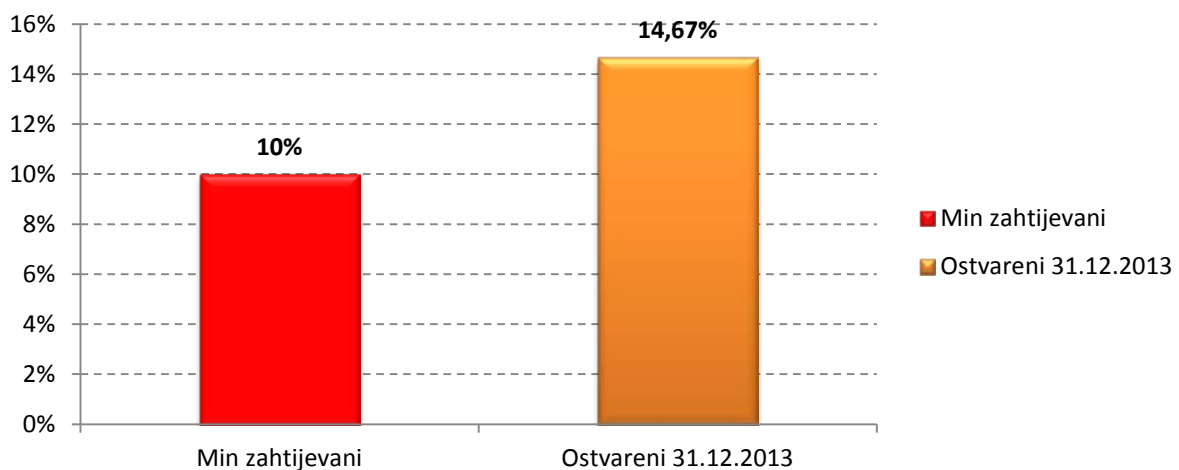
II. Potrebni kapital za podržavanje tekućih i budućih aktivnosti

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica (u daljem tekstu: Banka) je na 31.12.2013. godine imala sopstvena sredstva banke u apsolutnom iznosu od 20.039 EUR (u '000 EUR) i koeficijent solventnosti od 13,12% (zakonski zahtijevani minimum je 10%). Na osnovu Strategije rasta i razvoja banke u 2014. godini Banka će izvršiti emisiju subordiniranog duga. Planirana dobit u 2014, postojeći kapital uz planirani subordinirani dug i planirani rast Banke su na nivou koji omogućava održavanje i više nego dovoljnog procenta koeficijenta solventnosti (na nivou većem od minimalno propisanog), da koeficijent neće biti ugrožen ni u jednom trenutku i da će se racionalno koristiti kapital i balans rizika i prinosa. Koeficijent solventnosti na 31.12.2013. nakon uključanja neto dobiti ostvarene u 2013. godini u iznosu od 2.367 EUR (u '000 EUR) iznosi 14,67%.

Koeficijent solventnosti prije uključanja dobiti iz 2013

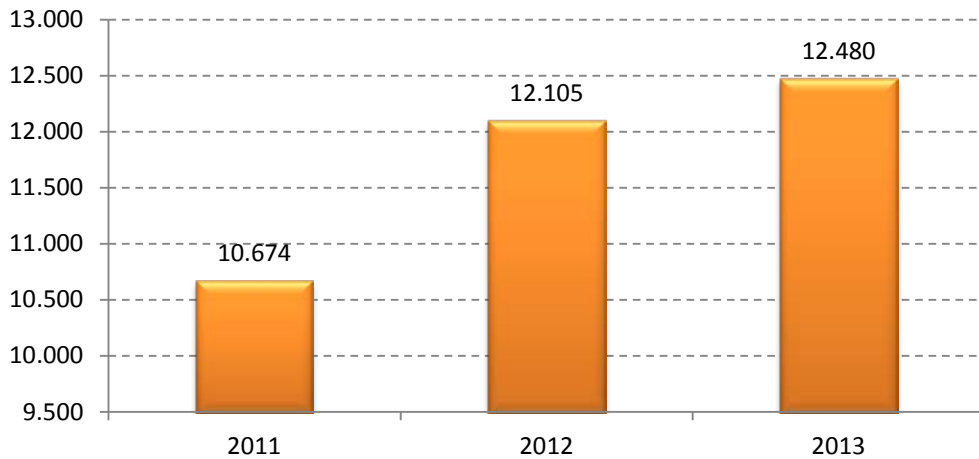
Koeficijent solventnosti nakon uključanja dobiti iz 2013

III. Potrebni kapital za kreditni rizik za sve kategorije izloženosti

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica je na 31.12.2013 godine ukalkulisala potreban kapital za kreditni rizik za sve kategorije izloženosti u iznosu od: 12.480 EUR (u '000 EUR).

Potreban kapital za kreditni rizik

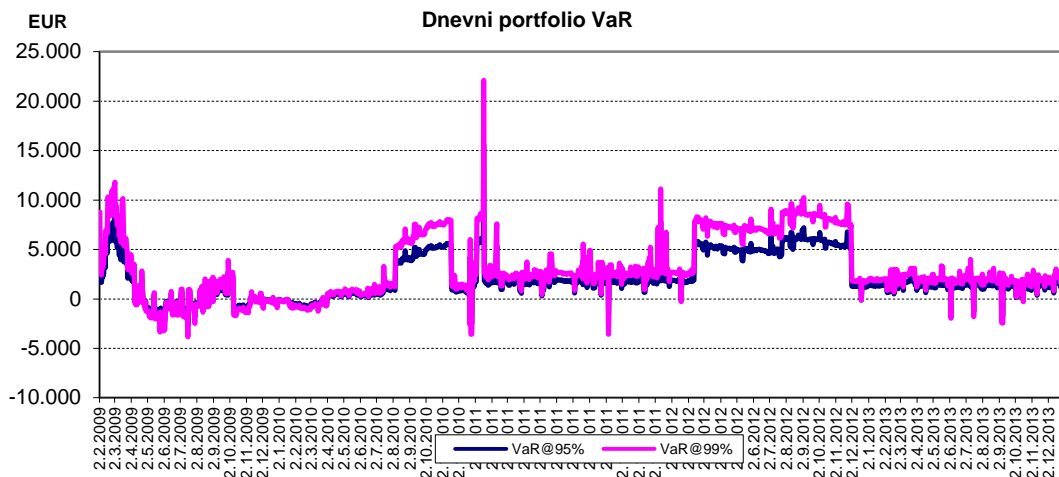

IV. Potrebni kapital za tržišne rizike

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica (u daljem tekstu: Banka) na 31.12.2013. je izdvojila 633 EUR (cifra je u '000 EUR) potrebnog kapitala za tržišne rizike. Banka nije značajnije izložena tržišnim rizicima.

Kategorije potrebnog kapitala za tržišne rizike 31.12.2013	iznos u '000 EUR
Potreban kapital za devizni rizik	0
Opšti rizik dužničkih instrumenata (metod dospjeća)	340
Rizik po osnovu pozicija u vlasničkim instrumentima	293
UKUPNO:	633

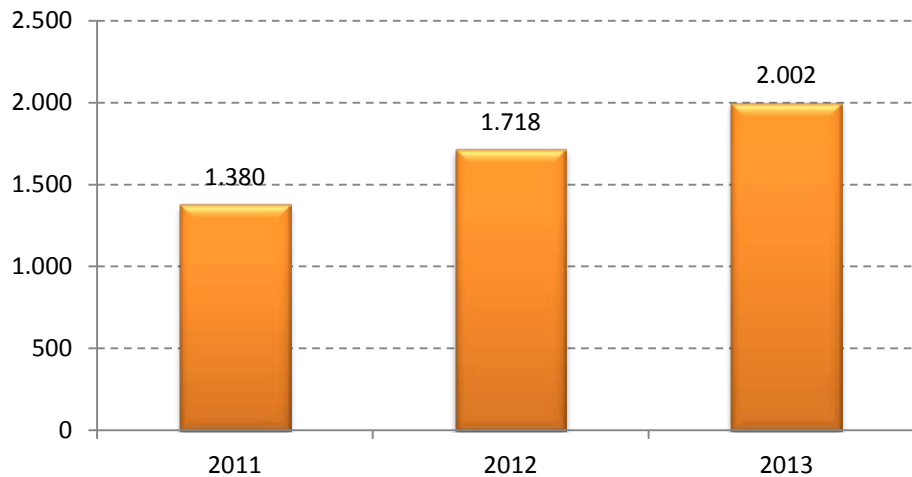
Za potrebe internih kalkulacija se radi i VaR metodologija, sa intervalom povjerenja od 5% i 1%. U narednom dijagramu je prikazan dnevni VaR 95 i 99% za devizni rizik.

V. Potrebni kapital za operativne rizike

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica (u daljem tekstu: Banka) na osnovu Basic Indicator Approach-a (jednostavni metod, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, poglavlje VI - Izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik; član 6.1. Metodologije; Metodologija za izračunavanje potreba za kapitalom) je iskalkulisala 2.002 EUR (u '000 EUR) potrebnog kapitala za operativne rizike u 2013. godini.

Potreban kapital za operativne rizike

7. Kreditni rizik

I. Definicija dospjelih nenaplaćenih potraživanja i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju „C“ ili niže)

Dospjela nenaplaćena potraživanja su sva potraživanja koja nisu naplaćena u roku dospjeća, bez obzira koliko je vremena prošlo od tog roka.

Kod klijenata za koje se utvrdi nemogućnost plaćanja ugovorenih obaveza (neurednost u plaćanju – kašnjenje preko 90 dana, pogoršanje finansijskog položaja uslijed kojeg banka očekuje gubitak, izvršena restrukturiranja uslijed nemogućnosti plaćanja, stečaj, prevare, fizičko lice je umrlo i sl.) koje su dospjele po ugovorenoj dinamici plaćanja u skladu sa Ugovorom o plasmanu.

Kašnjenje preko 90 dana:

Bruto princip obuhvata sva kašnjenja preko 90 dana.

Neto princip odbija garancije prvoklasnih banaka i države i depozite kao obezbjeđenja od bruto kašnjenja preko 90 dana.

Kašnjenja preko 90 dana:

Datum	Bruto Krediti, u '000 EUR	Neto krediti u '000 EUR
dec.11	3.950	3.730
dec.12	3.258	3.058
dec.13	8.189	8.168

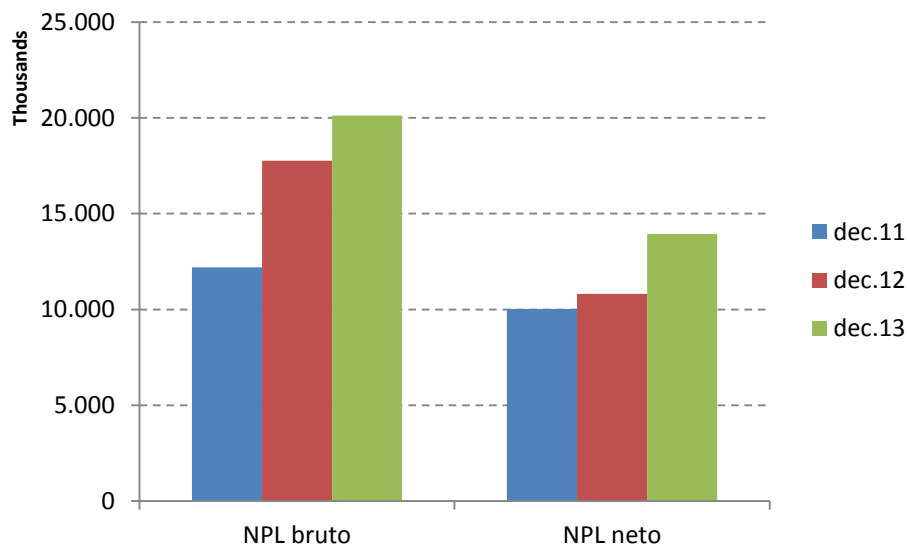
U kategoriju *nekvalitetna aktiva* pored klijenata koji kasne sa plaćanjem spadaju i klijenti klasifikovani u kreditne rejting kategorije: C1, C2, D i E. (Klasifikacija C1 i C2 često nije posljedica kašnjenja već lošijih finansijskih pozicija i racija u finansijskim izvještajima, kod pravnih lica)

Bruto princip obuhvata sve C,D i E kredite.

Neto princip odbija garancije prvoklasnih banaka i države i depozite kao obezbjeđenja od bruto NPL-a (C,D i E).

NPL bruto i neto za decembar 2011, 2012. i 2013. godine

	NPL bruto	NPL neto
dec.11	12.195	10.028
dec.12	17.764	10.807
dec.13	20.082	13.883

II. Opis metoda usvojenih za utvrđivanje rezervacija za potencijalne kreditne gubitke/ispravki vrijednosti

Analiza i praćenje se radi na nivou individualnog klijenta i pojedine transakcije kao i na nivou portfolija. Upravljanje rizicima i odluke o kreditiranju zasnivaju se na kreditnim politikama, procedurama, pravilnicima za upravljanje rizicima i odgovarajućim alatima i procesima razvijenim u tu svrhu. Pri odobravanju kreditnih plasmana, svaki predlog se analizira sa aspekta rizika. Kreditna odluka se donosi u skladu sa nivoima odlučivanja koji su jasno i precizno definisani. Kod odlučivanja se koristi matrica odlučivanja i mogući ishodi glasanja kao i sam proces eskalacije u slučaju nepostojanja jedinstvenog mišljenja i stava po pitanju zahtjeva za plasmanom.

Pri analizi Banka utvrđuje: 1) namjenu kredita; 2) kreditnu sposobnost tražioca kredita, vrijednost kolaterala i uticaj drugih faktora koji su relevantni za mjerenje izloženosti kreditnom riziku.

Pripremljeni kreditni predlog dostavlja se Službi za kreditnu analizu u kojoj se vrši analiza istog, kao i analiza pokazatelja poslovanja, odnosno finansijskog stanja dužnika. Kreditna analiza obavezno sadrži procjenu da li će dužnik, nakon restrukturiranja kredita, ostvarivati novčane tokove kojima će se obezbijediti otplata glavnice i kamate. Prilikom kreditne analize vodi se računa o zakonski i interno

propisanim limitima, vodeći računa o koncentraciji po djelatnostima, opštinama, regionima, koncentraciji kolaterala, koncentraciji individualnih i grupa klijenata.

Sama kreditna analiza obuhvata analizu: profitabilnosti, likvidnosti, kapitalizacije, prošlih tokova gotovine, budućih tokova gotovine, istoriju otplate i saradnje sa bankom, kolaterale, zavisnost od kupaca, dobavljača, trend u grani u kojoj se poslovanje obavlja i ostalo. Analiza se zasniva na kvantitativnim podacima. Pored kvantitativne analize radi se i kvalitativna analiza a koja se odnosi na menadžment, kvalifikacionu strukturu, iskustvo u djelatnosti, očekivane trendove.

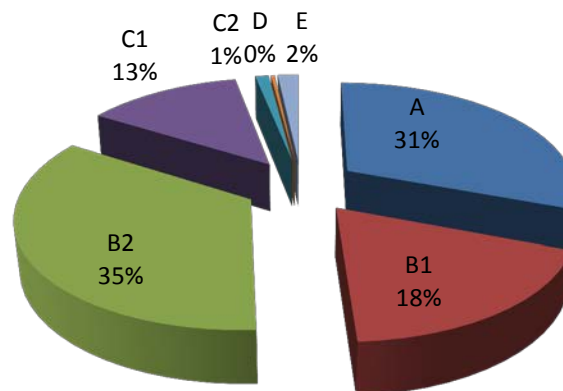
Banka vrši klasifikaciju stavki aktive i vanbilansa u skladu sa rejtingom klijenata minimum jednom mjesečno. Takođe, Banka u zavisnosti od grupacije klijenta minimum kvartalno vrši ispravku vrijednosti na grupnom – kolektivnom (portfolio) nivou ili na pojedinačnoj (individualnoj) ocjeni. Grupisanja se pored raspodjele na tip klijenta grupišu u odnosu na proizvode kod fizičkih lica.

III. Ukupan iznos izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama izloženosti

Ukupan iznos izloženosti bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika na 31.12.2013.

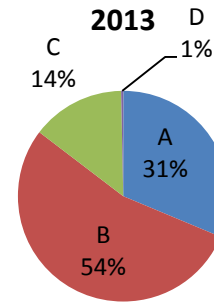
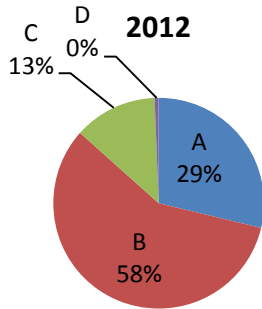
Ukupno kategorija	Kredit	Rezerve
A	38,433	0
B1	22,965	453
B2	43,416	2,919
C1	16,157	1,992
C2	1,403	561
D	396	275
E	2,165	2,165
Ukupno	124,935	8,365

2013. godina

***Napomena:** Poređenje 2012/2013 mora da se prilagodi iz par razloga: I) E kategorija po MRS je od 2013. uključen u bilans stanja (vraćena iz vanbilansne evidencije) dok se ne steknu uslovi za vođenje na internoj evidenciji i II) C3 kategorija koja je postojala u 2012 ne postoji u 2013 godini. Da bi uporedili ove dvije godine iz 2013 isključićemo E kategoriju i sumarno prikazati B i C kategoriju:

Kategorija:	31.12.2012	31.12.2013
A	33.789	38.433
B	67.937	66.381
C	15.014	17.559
D	726	396
UKUPNO:	117.465	122.770

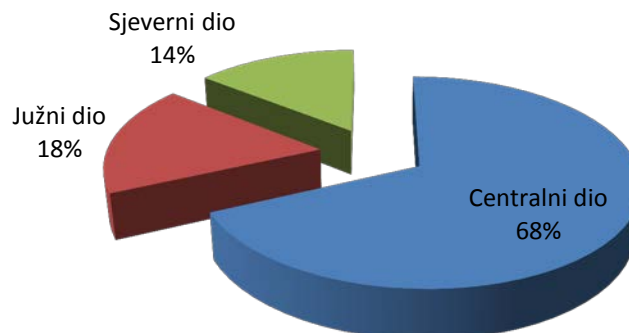
IV. Podjela izloženosti po geografskim područjima, razvrstanih na značajna područja prema značajnim kategorijama izloženosti banke (regioni, opštine i sl) a po potrebi i detaljnije razrađenih

Hipotekarna Banka AD Podgorica nastoji diverzifikovati izloženost na teritoriji Crne Gore. Objektivno je zavisna od demografske strukture i kretanja stanovništva kao i privredne aktivnosti koja se odvija na teritoriji Crne Gore. Dijelom regionalna diverzifikacija je uslovljena i vremenskim periodom otvaranja poslovnih jedinica. Dugoročni cilj Banke je ravnomjerna diverzifikacija na teritoriji poslovanja.

Regionalna struktura kredita na 31/12/2013:

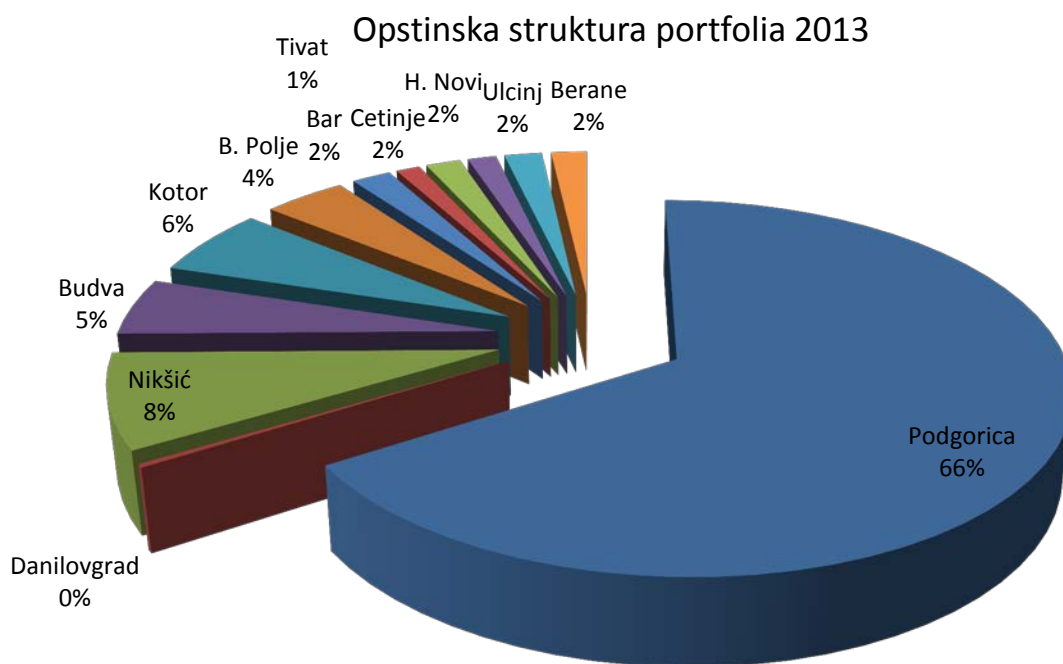
Region	Portfolio u '000 EUR	Portfolio (%)
Centralni dio	85.122	68%
Južni dio	21.978	18%
Sjeverni dio	17.835	14%
UKUPNO	124.935	100%

Regionalna struktura portfolija na 31.12.2013.

Struktura kredita po Opštinama, na 31.12.2013:

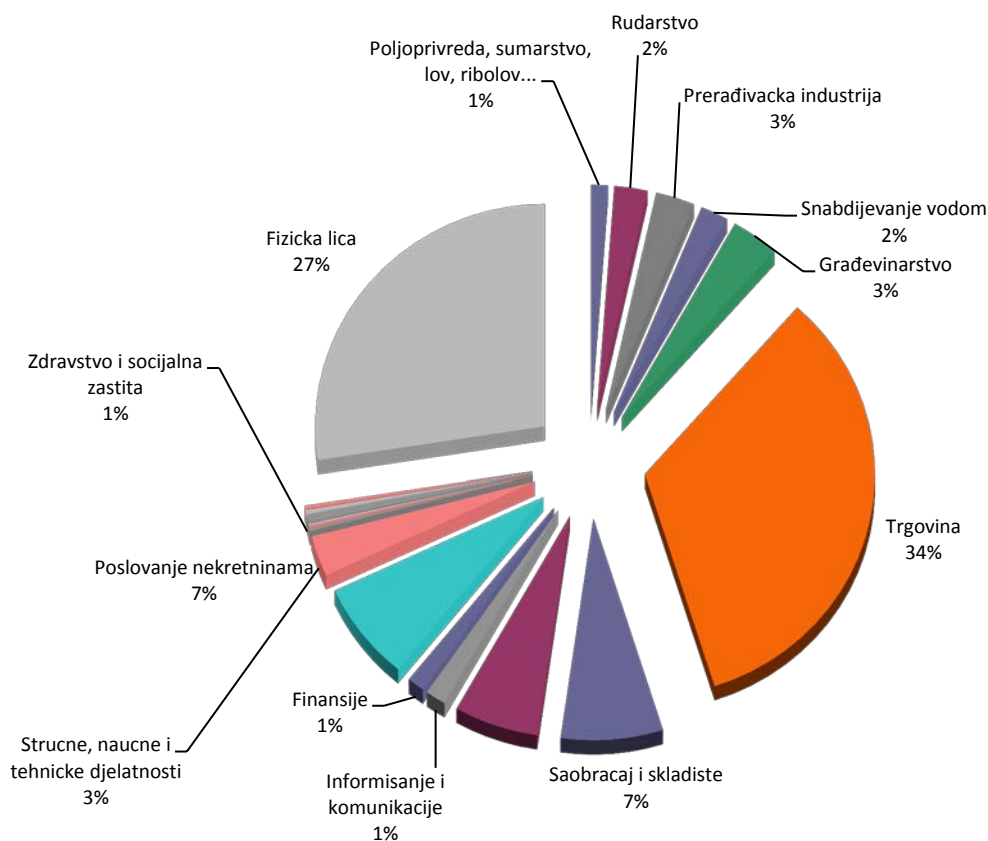
Grad	Portfolio	Portfolio (%)
Podgorica	82.575	66%
Danilovgrad	371	0%
Nikšić	10.446	8%
Budva	6.339	5%
Kotor	7.563	6%
B. Polje	5.139	4%
Bar	2.448	2%
Tivat	1.488	1%
Cetinje	2.177	2%
H. Novi	1.794	1%
Ulcinj	2.346	2%
Berane	2.250	2%
UKUPNO	124.935	100%

V. Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti ili tipovima drugih ugovornih strana, razvrstane na kategorije izloženosti

Hipotekarna Banka AD Podgorica nastoji diverzifikovati izloženost po djelatnostima. Objektivno je zavisna od privredne aktivnosti koja se odvija na teritoriji Crne Gore.

Regionalna struktura kredita na 31.12.2013.

Rbr	Djelatnost	Kredit	%
1	Poljoprivreda, sumarstvo, lov, ribolov...	1.491	1,19%
2	Rudarstvo	2.896	2,32%
3	Prerađivačka industrija	3.415	2,73%
5	Snabdijevanje vodom	2.407	1,93%
6	Građevinarstvo	4.181	3,35%
7	Trgovina	41.961	33,59%
8	Saobraćaj i skladište	8.967	7,18%
9	Usluge pružanja smještaja i ishrane	7.421	5,94%
10	Informisanje i komunikacije	1.813	1,45%
11	Finansije	1.525	1,22%
12	Poslovanje nekretninama	8.990	7,20%
13	Strucne, naucne i tehnicke djelatnosti	3.686	2,95%
14	Administrativne i promotivno uslužne djelatnosti	257	0,21%
15	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	180	0,14%
16	Obrazovanje	155	0,12%
17	Zdravstvo i socijalna zaštita	639	0,51%
18	Umjetnicke, zabavne i rekreativne djelatnosti	375	0,30%
19	Ostale uslužne djelatnosti	310	0,25%
20	Fizicka lica	34.267	27,43%
UKUPNO		124.935	100,00%

VI Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po očekivanom roku dospijea sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine prikazana je u pregledu koji slijedi

	U hiljadama EUR						Ukupno
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	26,684	-	-	-	-	-	26,684
Kredit i potraživanja od banaka	51,148	559	(4)	(11)	-	-	51,692
Kredit i potraživanja od klijenata	11,208	9,694	12,226	28,420	50,453	10,733	122,734
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	7,685	-	-	35	-	-	7,720
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea	-	4,714	4,633	125	1,370	-	10,842
Ukupno	96,725	14,967	16,855	28,569	51,823	10,733	219,672
Finansijske obaveze							
Depoziti banaka	434	-	-	-	-	-	434
Depoziti klijenata	79,302	13,358	13,972	29,214	25,016	2,345	163,207
Pozajmljena sredstva od banaka	71	61	709	793	10,863	7,860	20,357
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	801	90	1,109	3,095	24	5,119
Ukupno	79,807	14,220	14,771	31,116	38,974	10,229	189,117
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2013. godine	16,918	747	2,084	(2,547)	12,849	504	30,555
- 31. decembra 2012. godine	1,519	483	7,360	4,407	14,327	1,389	29,486
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2013. godine	16,918	17,665	19,749	17,202	30,051	30,555	
- 31. decembra 2012. godine	1,519	2,002	9,363	13,770	28,097	29,486	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2013. godine	8.95%	9.34%	10.44%	9.10%	15.89%	16.16%	
- 31. decembra 2012. godine	1.03%	1.36%	6.36%	9.36%	19.09%	20.03%	

:

U hiljadama EUR

	Neobezvri- jeđeni nedospjeli	Neobezvri- jeđeni dospjeli	Poje- dinačno procije- njeni	Ukupno, bruto	Pojedinačn a ispravka vrijednosti	Grupna ispravka vrijednosti	Ukupna ispravka vrijednosti	Ukupno, neto
31. decembar								
2013. godine								
Prekoračenje po tekućim računima	588	52	-	640	-	(42)	(42)	598
Potrošački krediti	15,554	140	360	16,054	-	(408)	(408)	15,646
Kreditne kartice	653	31	4	688	(2)	(46)	(48)	640
Namjenski krediti	729	131	1	861	-	(152)	(152)	709
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	13,737	246	2,006	15,989	(488)	(502)	(990)	14,999
Kreditni malim preduzećima	46,472	872	8,133	55,477	(1,585)	(732)	(2,317)	53,160
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	30,290	760	2,526	33,576	(26)	(450)	(476)	33,100
Kreditni Vladi i opštinama	806	-	180	986	(4)	(6)	(10)	976
Kreditni finansijskim institucijama	452	2	210	664	(210)	(7)	(217)	447
Kreditni i plasmani dati bankama	-	-	-	-	-	-	-	-
	109,281	2,234	13,420	124,935	(2,315)	(2,345)	(4,660)	120,275

U hiljadama EUR

	Neobezvri- jeđeni nedospjeli	Neobezvri- jeđeni dospjeli	Poje- dinačno procije- njeni	Ukupno, bruto	Pojedinačna ispravka vrijednosti	Grupna ispravka vrijednosti	Ukupna ispravka vrijednosti	Ukupno, neto
31. decembar								
2012. godine								
Prekoračenje po tekućim računima	361	36	-	397	-	(24)	(24)	373
Potrošački krediti	12,690	385	77	13,152	(1)	(320)	(321)	12,831
Kreditne kartice	625	28	6	659	(4)	(34)	(38)	621
Namjenski krediti	1,441	168	-	1,609	-	(222)	(222)	1,387
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	11,808	258	977	13,043	(323)	(378)	(701)	12,342
Kreditni malim preduzećima	57,067	1,379	-	58,446	(750)	(1,258)	(2,008)	56,438
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	26,959	1,578	3,825	32,362	-	(384)	(384)	31,978
Kreditni Vladi i opštinama	1,147	357	-	1,504	-	(15)	(15)	1,489
Kreditni finansijskim institucijama	803	-	221	1,024	(200)	(13)	(213)	811
Kreditni i plasmani dati bankama	-	-	-	-	-	-	-	-
	112,901	4,189	5,106	122,196	(1,278)	(2,648)	(3,926)	118,270

VII. Iznos nekvalitetne aktive i dospjelih nenaplaćenih portaživanja podijeljene na značajna geografska područja, uključujući rezervacije / ispravke vrijednosti za svako geografsko područje

OPŠTINA	Dospjela glavnica (C,D,E)	Nedospjela glavnica (C,D,E)	Bruto kredit (C,D,E)	Neto kredit (C,D,E)	Rezervacija glavnice (C,D,E)
Podgorica	1.273.240,40	11.456.151,97	12.729.392,37	6.549.948,44	1.619.351,10
Danilovgrad	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nikšić	163.239,08	388.333,75	551.572,83	551.572,83	119.487,61
Budva	348.912,78	306.234,12	655.146,90	655.146,90	242.449,21
Kotor	1.405.652,42	3.252.136,10	4.657.788,52	4.645.158,87	107.368,07
Bijelo Polje	289.188,31	419.555,30	708.743,61	706.868,61	299.102,45
Bar	43.172,15	22.674,85	65.847,00	65.847,00	23.607,04
Tivat	160.214,60	113.386,58	273.601,18	273.601,18	210.292,35
Cetinje	41.630,47	17.936,73	59.567,20	59.567,20	27.989,77
Herceg Novi	111.215,61	134.296,52	245.512,13	245.512,13	35.891,61
Ulcinj	1.727,36	26.670,23	28.397,59	28.397,59	1.806,71
Berane	11.272,06	96.132,27	107.404,33	101.857,05	9.691,88
UKUPNO	3.849.465,24	16.233.508,42	20.082.973,66	13.883.477,80	2.697.037,80

VIII. Promjene u rezervacijama / isprawkama vrijednosti za nekvalitetnu aktivu
TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA

Kretanja na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja, kao i pregled Troškova obezvrjeđenja i rezervisanja dati su u prilogu:

a) Troškovi obezvrjeđenja		
U hiljadama EUR	2013	2012
Neto rezervisanja/(ukidanje rezervisanja) po osnovu:		
- kredita	1,044	1,153
- naknada	3	2
- ostalo	(6)	16
	1,041	1,171
b) Troškovi rezervisanja		
U hiljadama EUR	2013	2012
Neto rezervisanja/(ukidanje rezervisanja) po osnovu:		
- vanbilansnih stavki	202	279
- ostalo	4	(11)
	206	268

c) Promjene na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja 2013. godina

U hiljadama EUR	Kreditni račun		Stečena aktiva (napomena 21)	Rezerve za operativni rizik (napomena 25)	Ostalo	Rezervisanja na vanbilansnu evidenciju (napomena 25)		Ukupno
	Kredit (napomena 16)	Kamate (napomena 16)				Rezervisanja	Ukupno	
Stanje na početku godine	3,953	23	352	303	130	654	5,415	
Efekti korekcija početnog stanja na osnovu nove regulative CBCG (napomena 2.3)								
Efekti promjene metodologije obračuna ispravki vrijednosti i rezervisanja	(1,493)	(47)	-	-	-	(181)	(1,721)	
Preknjižavanje ispravljenih kredita plasiranih komitentima, obračunate kamate i ostale aktive izvan bilansne evidencije u bilansnu evidenciju	1,374	81	-	-	-	-	1,455	
Ostalo	92	-	-	-	(12)	(2)	78	
Korigovano stanje 1. januar 2013. godine	3,926	57	352	303	118	471	5,227	
Ispravke vrijednosti u toku godine,								
Neto	1,044	15	-	4	16	202	1,281	
Ostalo	-	-	(10)	-	-	1	(9)	
Prenos na vanbilans	(310)	(6)	-	-	-	-	(316)	
Stanje na kraju godine	4,660	66	342	307	134	674	6,183	

2012. godina

U hiljadama EUR	Kreditni račun		Stečena aktiva	Rezerve za operativni rizik	Ostalo	Rezervisanja na vanbilansnu evidenciju		Ukupno
	Kredit	Kamate				Rezervisanja	Ukupno	
Stanje na početku godine	4,011	13	260	314	32	375	5,005	
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	1,074	198	92	(11)	98	279	1,730	
Prenos na vanbilans	(1,132)	(188)	-	-	-	-	(1,320)	
Stanje na kraju godine	3,953	23	352	303	130	654	5,415	

8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti

Banka u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala standardizovanim metodom, izračunava potrebni kapital za kreditni rizik.

Tabela pruža detaljan uvid u sve stavke bilansne aktive koje se ponderišu i služe za izračun potrebnog kapitala za kreditni rizik (članovi 11-71 Odluke). Iznos izloženosti u tabeli predstavlja knjigovodstvenu vrijednost izloženosti umanjenu za iznos rezervacija (veći iznos ili obračunate rezervacije ili ispravke vrijednosti) za te izloženosti (član 12 Odluke) - i dobija se *neto princip*. Rizikom ponderisani iznos izloženosti predstavlja proizvod iznosa neto izloženosti i odgovarajućeg pondera rizika za tu izloženost (član 14 Odluke). Definicije pojedinih entiteta prema kojima je Banka izložena date su u samom tekstu Odluke.

Obrazac PBA – izvještaj o ponderisanoj bilansnoj aktivi

Naziv potraživanja		Bruto izloženosti	Rezervacije (veći iznos ili obračunate rezervacije ili ispravke vrij.)	Iznos izloženosti	Rizikom ponderisani iznos izlož.	Pozicija
		1	2	3=1-2	4	5
Ponder 0%						
1	Izloženost prema Evropskoj centralnoj banci			0	0	1
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	2
3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 0 i 1			0	0	3
4	Izloženost prema centralnoj vladi u Crnoj Gori i CBCG	4,963		4,963	0	4
5	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama (član 25 Odluke o adekvatnosti kapitala) - u daljem tekstu: Odluka			0	0	5
6	Izloženost prema međunarodnim organizacijama (član 26 Odluke)			0	0	6
7	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	78,319		78,319	0	7
8	Zlatne poluge koje se nalaze u trezoru banke ili su deponovane na drugom mjestu kao obezbjeđenje za obaveze banke			0	0	8
9	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% (član 102 stav 1, član 103 tačka 1, član 104 Odluke)	8,687	12	8,675	0	9
10	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	10
Ponder 10%						

1	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 1			0	0	11
2	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 10% (član 102 stav 2, član 103 tačka 2 Odluke)			0	0	12
Ponder 20%						
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	13
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	14
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1	580		580	116	15
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1,2 ili 3			0	0	16
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca (ili ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, ukoliko je veći)			0	0	17
6	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 2			0	0	18

7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	19
8	Kratkoročne izloženosti prema institucijama i privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1 (član 51 Odluke)			0	0	20
9	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1 (član 52 Odluke)			0	0	21
10	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 1 (član 154 Odluke)			0	0	22
11	Gotovina na putu			0	0	23
12	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 20%			0	0	24
13	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 20% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	25
Ponder 35%						
1	Izloženosti obezbijeđene stambenim nepokretnostima za koje su ispunjeni uslovi iz člana 37 Odluke	4,968	324	4,644	1,625	26
2	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet stambena nepokretnost ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 37 stav 2 Odluke			0	0	27
Ponder 50%						
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3			0	0	28
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3			0	0	29

3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 ili 3			0	0	30
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5			0	0	31
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca (ili ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, ukoliko je veći)	443	8	435	218	32
6	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	33
7	Izloženosti obezbijeđene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 1 Odluke)	8,565	428	8,137	4,069	34
8	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke			0	0	35
9	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijeđeni nepokretnostima iz člana 35 stav 1 tačka 1 i 2 Odluke, za koje su ispunjeni uslovi iz člana 42 stav 4	735	356	379	190	36
10	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 3			0	0	37
11	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2(član 51 Odluke)			0	0	38

12	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2(član 51 Odluke)			0	0	39
13	Izloženosti koje su u potpunosti obezbijeđene hipotekom ili fiducijom nad poslovnim nepokretnostima na teritoriji zemalja članica EU (dijelu izloženosti utvrđenom u skladu sa članom 39 Odluke)			0	0	40
14	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 52 Odluke)			0	0	41
15	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 154 Odluke)			0	0	42
16	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 50%			0	0	43
17	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 50% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	44
Ponder 75%						
1	Izloženost prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima (ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 34 Odluke)	15,545	489	15,056	11,292	45
Ponder 100%						
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5			0	0	46
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5 i 6			0	0	47
3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, za koje banka ne koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije ili izvozne kreditne agencije			0	0	48
4	Izloženost prema javnim državnim tijelima iz člana 24 stav 2 Odluke			0	0	49

5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5			0	0	50
6	Učešće banke u kapitalu ili ulaganje u druge elemente sopstvenih sredstava druge kreditne institucije ukoliko ne predstavlja odbitnu stavku sopstvenih sredstava (član 31 Odluke)			0	0	51
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4			0	0	52
8	Izloženost prema privrednim društvima za koje ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije pod uslovima iz člana 32 stav 2 Odluke			0	0	53
9	Izloženosti obezbijeđene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 2 Odluke)	17,407	844	16,563	16,563	54
10	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke			0	0	55
11	Ostale izloženosti obezbijeđene nepokretnostima (koje ne ispunjavaju uslove za razvrstavanje u neku od kategorija iz člana 35, stava 1, tačka 1 i 2)	35,577	2,511	33,066	33,066	56
12	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezerve za potencijalne kreditne gubitke prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti	6,240	3,476	2,764	2,764	57
13	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijeđeni nepokretnostima iz člana 35 stav 1 tačka 1 i 2 Odluke umanjnim za rezervacije za potencijalne gubitke (član 42 stav 3 Odluke)			0	0	58
14	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 4			0	0	59
15	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)			0	0	60
16	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)			0	0	61

17	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4 (član 52 Odluke)			0	0	62
18	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije (član 52 stav1 tačka 2 Odluke)			0	0	63
19	učešće u kapitalu drugih pravnih lica pravnih lica i ostalim kapitalnim ulaganjima, isključujući ulaganja koja predstavljaju odbitnu stavku pri izračunavanju sopstvenih sredstava banke(član 58 Odluke)			0	0	64
20	Materijalna imovina (zemljište, zgrade, oprema, avansi za materijalnu imovinu i materijalnu imovinu u pripremi (Član 62 Odluke)	3,084	351	2,733	2,733	65
21	Izloženosti za koje drugim odredbama ove odluke nije propisan način primjene pondera rizika član 63 Odluke)	23,581	1,153	22,428	22,428	66
22	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 3(član 154 Odluke)			0	0	67
23	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 100%			0	0	68
24	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 100% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	69
Ponder 150%						
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	70
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 7			0	0	71
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	72

4	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	73
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	74
6	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	75
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6			0	0	76
8	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezervacije za potencijalne kreditne gubitke ne prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti	1,085	77	1,008	1,512	77
9	Visokorizične izloženosti u skladu sa članom 43 i 44 Odluke			0	0	78
10	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5,ili 6 (član 51 Odluke)			0	0	79
11	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5,ili 6 (član 51 Odluke)			0	0	80
12	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6 (član 52 Odluke)			0	0	81
13	Izloženosti po osnovu ulaganaja u otvorene investicione fondove povezanih sa visokim rizikom (član 52, stav 2 Odluke)			0	0	82
	Ponder 350%					
1	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 (član 154 Odluke)			0	0	83
	UKUPNO PONDERISANA BILANSNA AKTIVA	209,779	10,029	199,750	96,575	84

PVB - Izvještaj o ponderisanim vanbilansnim stavkama

Tabela pruža detaljan uvid u sve stavke vanbilansne aktive koje se ponderišu i služe za izračun potrebnog kapitala za kreditni rizik (članovi 13 i 14 Odluke o adekvatnosti). Iznos izloženosti po osnovu stavki vanbilansa predstavlja vanbilansnu obavezu Banke (kreditni ekvivalent vanbilansne izloženosti) tj. knjigovodstvenu vrijednost umanjenu za iznos rezervacija (veći iznos ili obračunate rezervacije ili rezerve za vanbilans). Ponderisana vrijednost izloženosti po osnovu vanbilansa predstavlja proizvod kreditnog ekvivalanta vanbilansne izloženosti i odgovarajućih pondera rizika za tu izloženost kako je dato u tabeli.

R. br.	Vrsta vanbilansnih stavki	Bruto izloženost							Rezervacije (veći iznos ili obracunat rezervezije ili rezerve za vanbilans)							Iznos izloženosti							Faktor konverzije	Iznos izloženosti nakon primjene faktora konverzije							Iznos nakon primjene odgovarajućih pondera rizika							UKUPNO	Pozicija														
		0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%		0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%																
Nizak rizik		1							2							3=1-2							5=3*4							6= 5*pojedinačni ponderi							7=ukupno 6																
1.	Neiskorišteni kreditni aranžmani (ugovori o kreditu, kupovini hartija od vrijednosti, izdavanju garancija ili akcepti) koji se mogu bezuslovno opozvati u svakom trenutku bez prethodnog obavještanja, ili daju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika kredita	6,090														6,090	0	0	0	0	0	0													0		1																
2.	Beuslovno opozive kreditne linije odobrene stanovništvu (kreditne kartice, prekoračenja na računu) za koje ugovoreni uslovi dozvoljavaju banci da ih u potpunosti opozove (beuslovno opozive kreditne linije)	361			11		2,070						1		50	361	0	0	10	0	2,020	0														0	2																
3.	Izloženosti koje su predmet materijalne i nematerijalne kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0%	451,146														451,146	0	0	0	0	0	0														0	3																
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 0%		457,597	0	0	11	0	2,070	0																													0	4															
Srednje nizak rizik																																																					
1.	Dokumentarni akreditivi kod kojih isporuka ima ulogu kolateralu i drugi instrumenti za koje postoji mogućnost potpunog namirenja iz kolateralu															0	0	0	0	0	0	0														0	5																
2.	Neiskorišteni kreditni aranžmani s originalnim rokom dospijeća do jedne godine, koji ne mogu biti bezuslovno opozvani u bilo koje vrijeme bez prethodnog obavještanja kao i neiskorišteni kreditni aranžmani koji ne pružaju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika	624		141	510		4,548						7	27	201	624	0	134	483	0	4,347	0											125	0	27	97	0	869		9	48	0	869	0		927	6						
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 20%		624	0	141	510	0	4,548	0																																							927	7					
Srednji rizik																																																					
1.	Izdati i potvrđeni dokumentarni akreditivi (koji ne predstavljaju stavku srednje niskog rizika)															0	0	0	0	0	0	0																										0	8				
2.	Jemstva i garancije (uključujući činidbene garancije, garancije za dobro izvršenje posla, carinske garancije i garancije za izmirenje poreza) i garancije koje nemaju svojstvo kreditnih supstituta				43	166		10,675					3	4	601	0	0	40	162	0	10,074	0												0	0	20	81	0	5,037		0	0	7	41	0	5,037	0		5,085	9			
3.	Neopozivi stand-by akreditivi koji nemaju svojstvo kreditnih supstituta															0	0	0	0	0	0	0																												0	10		
4.	Neiskorišteni kreditni aranžmani (kupovina HOV, izdavanje garancija ili akcepta) sa originalnim rokom dospijeća dužim od jedne godine															0	0	0	0	0	0	0																												0	11		
5.	Aranžmani u vezi s izdavanjem kratkoročnih obveznica (NIFs) i obnovljivi aranžmani pokroviteljstva nad izdavanjem srednjoročnih obveznica (RUFs)															0	0	0	0	0	0	0																												0	12		
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 50%		0	0	43	166	0	10,675	0																																										5,085	13		
Visoki rizik																																																					
1.	Garancije koje imaju svojstvo kreditnih supstituta	266			26	433		22,648								262	0	25	416	0	21,789	0												262	0	25	416	0	21,789		0	0	9	208	0	21,789	0		22,006	14			
2.	Akcepti															0	0	0	0	0	0	0																														0	15
3.	Indosirane mjenice koje ne glase na drugu banku															0	0	0	0	0	0	0																													0	16	
4.	Transakcije sa pravom na regres															0	0	0	0	0	0	0																													0	17	
5.	Neopozivi stand-by akreditivi koji imaju svojstvo kreditnih supstituta	608						219						15	608	0	0	0	0	204	0	100%													608	0	0	0	204	0	100%											204	18
6.	Imovina kupljena na osnovu ugovora o direktnoj terminkovnoj kupovini															0	0	0	0	0	0	0																													0	19	
7.	Ugovori o terminkovnim depozitima															0	0	0	0	0	0	0																													0	20	
8.	Neplaćeni dio djelimično uplaćenih akcija i hartija od vrijednosti															0	0	0	0	0	0	0																													0	21	
9.	Ugovori o prodaji i reokupu imovine															0	0	0	0	0	0	0																													0	22	
10.	Ostale rizične vanbilansne obaveze															0	0	0	0	0	0	0																													0	23	
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 100%		874	0	26	433	0	22,867	0																																												22,210	24
UKUPAN IZNOS PONDERISANIH VANBILANSNIH STAVKI		459,095	0	210	1,120	0	40,160	0																																												28,221	25

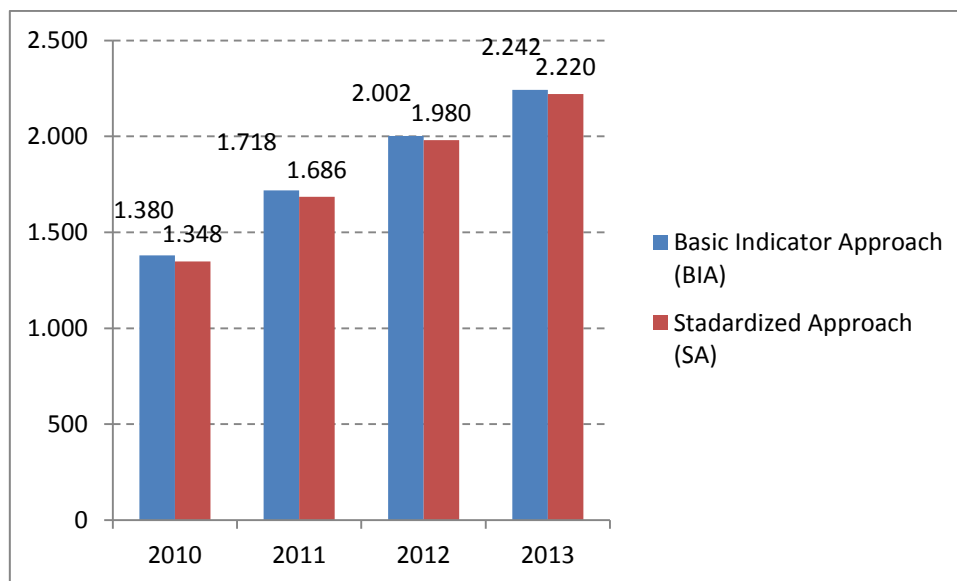
9. Rizik druge ugovorne strane

Banka na 31.12.2013 nije bila izložena riziku druge ugovorne strane pa stoga ne objavljujemo informacije o takvim izloženostima.

10. Operativni rizik

Operativni rizik se u Banci definiše kao vjerovatnoća ostvarenja gubitka u poslovanju Banke, usled neadekvatnih ili propusta vezanih za interne procese, kontrole i ljude ili/i eksternih događaja, odnosno usled slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu Banku izložiti riziku. Banka za izračun potrebnog kapitala za pokriće operativnih rizika koristi osnovni indikator (BIA- Basic Indicator Approach) a paralelno koristi za interne potrebe i standardizovani pristup kao dopunski parametar.

Godina	2010	2011	2012	2013
Basic Indicator Approach (BIA)	1.380	1.718	2.002	2.242
Standardized Approach (SA)	1.348	1.686	1.980	2.220
RAZLIKA:	-32	-32	-22	-22

11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica

Shodno Strategiji upravljanja rizicima, Banka može vršiti investiranja u dužničke hartije od vrijednosti, kao i vlasničke hartije od vrijednosti koje se kotiraju na berzi, odnosno akcije pravnih lica koja se bave finansijskom ili nefinansijskom djelatnošću za koje se procijeni da Banka po osnovu investicija u vlasničke hartije od vrijednosti, može ostvariti prinose uz prihvatljiv nivo rizika. Investiciona aktivnost, usmjerena na podizanje efikasnosti upravljanja sredstvima, prihvatljiva je i poželjna uz minimiziranje rizika iz tih aktivnosti. Takođe, mora se voditi računa da fokus poslovanja banke Banke nije okrenut ovom dijelu poslovanja, te je samim tim i izlaganje kapitala ovoj vrsti rizika na niskom nivou.

S obzirom na navedeno, Banka u svom portfoliju ima: hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju, hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja i ulaganja u kapital drugih pravnih lica.

Struktura ulaganja na dan 31.12.2013.

(u '000 EUR)

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	7.720
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	10.842

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju obuhvataju instrumente kapitala drugih pravnih lica i dužničke hartije od vrijednosti. U nemogućnosti da se tržišno valorizuju, ulaganja u kapital drugih pravnih lica se vode po metodi nabavne vrijednosti za koju rukovodstvo smatra da je približna fer vrijednosti. Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se iskazuju po fer vrijednosti. Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na berzi se zasniva na tekućim cijenama ponude. Nerealizovani dobiti i gubici po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru revalorizacionih rezervi, dok se hartija od vrijednosti ne proda, naplati ili na drugi način realizuje ili dok ta hartija od vrijednosti nije trajno obezvrijeđena. Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umanjí vrijednost, kumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u bilansu uspjeha.

Prihodi od kamata na dužničke hartije od vrijednosti se obračunavaju i pripisuju mjesečno. Dividende po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju priznanu se u bilansu uspjeha onda kada subjekat stekne pravo na uplatu.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja vode se po amortizovanom trošku ulaganja. Amortizovani trošak ulaganja je akvizicijski trošak/nominalna vrijedost kupljenih vrijedonosnih papira umanjena/uvećana za diskont/premiju korigovan za amortizovani iznos diskonta/premije. Premija ili diskont vremenom se amortizuju a najmanje kvartalno priznaju u bilansu uspjeha, tako da se na dan dospelja vrijednosnog papira njegova knjigovodstvena vrijednost izjednačava sa nominalnom vrijednošću na koju glasi.

Tržište kapitala po prirodi je nepredvidivo pa se stoga kretanje tržišnih cijena hartija koje se drže u portfoliju prati na dnevnoj osnovi, radi utvrđivanja trenutne vrijednosti portfolia Banke.

U nastavku je analitika pozicija na dan bilansiranja:

a) Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

U hiljadama EUR	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Vlada Crne Gore	2,979	-
Ostali rezidenti	137	208
Nerezidenti	4,596	31
Neamortizovani diskont/premije	(12)	-
Ostalo	20	-
	7,720	239

Hartije od vrijednosti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju sa stanjem na dan 31. decembar 2013. godine u iznosu od EUR 2,979 miliona odnose se na Državne obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore, nominalne vrednosti EUR 3 miliona čiji je rok dospijeća 9. decembar 2016. godine, sa kamatnom stopom 3M EURIBOR+595bps, sa grace periodom 12 mjeseci na glavicu i tromjesečnom isplatom kupona.

Ostali rezidenti sa stanjem na dan 31. decembar 2013. godine u iznosu od EUR 137 hiljada (31. decembra 2012. EUR 208 hiljada) odnose se na hartije kako slijedi:

U hiljadama EUR	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
- Crnogorski elektro prenosni sistem A.D., Podgorica	109	11
- Jugopetrol A.D., Kotor	16	15
- Autoremont A.D., Kotor	6	6
- Kontejnerski terminal i generalni tereti A.D., Bar	3	4
- Zetatrans A.D., Podgorica	2	2
- Crnogorski Telekom A.D, Podgorica	-	169
- Ostalo	1	1
	137	208

Hartije od vrijednosti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju sa stanjem na dan 31. decembar 2013. godine u iznosu od EUR 4,6 miliona (31. decembra 2012. godine: EUR 31 hiljada) odnose se na:

1. obveznice Ferrexpo Finance plc u iznosu od EUR 291 hiljada, nominalne vrijednosti USD 400 hiljada čiji je rok dospijeća 7. april 2016. godine, sa kamatnom stopom 7.875% i polugodišnjom isplatom kupona,
2. obveznice Podravske banke d.d. Koprivnica u iznosu od EUR 2 miliona, nominalne vrijednosti EUR 2 miliona, čiji je rok dospjeća 23. decembar 2021. godine, sa kamatnom stopom 6.5% i polugodišnjom isplatom kupona,
3. akcije u fondu New Millenium Sicav ukupne vrijednosti u iznosu od EUR 1,5 miliona i
4. akcije nerezidentnih pravnih lica u sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od EUR 794 hiljade (31. decembra 2012: EUR 31 hiljada) odnose se na hartije prikazane u nastavku:

U hiljadama EUR	31. decembar 2013	31. decembar 2012.
Ulaganja u privredna društva u inostranstvu:		
- Energoprojekt Holding A.D., Beograd	273	-
- Naftna industrija Srbije („NIS“) A.D., Novi Sad – Republika Srbija	162	31
- Gosa montaža A.D., Velika Plana	97	-
- Telekom Srpske A.D., Banja Luka	84	-
- Aik banka A.D., Niš	71	-
- Zvezda Helios Hemijska industrija, Gornji Milanovac	68	-
- Zavarovalnica Triglav D.D., Ljubljana	29	-
- Granit Pescar A.D., Ljig	10	-
	794	31

b) Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeća

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od EUR 10,8 miliona (31. decembra 2012. godine: EUR 6,5 miliona) odnose se na:

1. Državne zapise Vlade Crne Gore nominalne vrijednosti EUR 9,4 miliona čiji je rok dospijeća šest mjeseci od dana kupovine sa godišnjom kamatnom stopom od 2.70% do 3.75%, neamortizovani diskont iznosio je EUR 65 hiljada,

2. Obveznice Crnogorskog fonda rada u iznosu od EUR 397 hiljada sa dospeljećem do 27. jula 2017. godine i godišnjom kamatnom stopom od 7% i godišnjim modelom povraćaja, nedospjela kamata EUR 12 hiljada
3. Obveznice Vlade Crne Gore nominalne vrijednosti u iznosu od EUR 1 milion sa rokom dospeljća 14. septembar 2015. godine, kuponskom kamatom 7.875% i godišnjom isplatom kupona. Neamortizovani premijum iznosio je EUR 62 hiljade dok je nedospjela kamata EUR 23 hiljade.

Tokom izvještajnog perioda , Banka je ostvarila sledeće rezultate iz poslova sa hartijama od vrijednosti:

(u '000 EUR)	
VRSTA PRIHODA	Iznos:
Prihodi od kamata	438
Prodaja akcija/udjela	59
Dividenda	59

Ukupni nerealizovani dobitak nastao usklađivanjem sa fer vrijednošću na datum bilansiranja, iznosio je EUR 13 hiljada.

12. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige

I. Priroda rizika kamatne stope i ključne pretpostavke korišćene za mjerenje izloženosti riziku kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke

U uslovima deregulacije bankarskog poslovanja i dinamičnih promjena u bankarskom okruženju, kamatne stope banke se često mijenjaju i usklađuju sa novonastalim uslovima poslovanja banke. To se odnosi kako na aktivne tako i na pasivne kamatne stope.

Mogućnost promjene kamatnih stopa je bitna karakteristika poslovne politike Banke i ključni faktor uspješnog poslovanja banke. Od obima i strukture produktivne aktive banke i visine aktivnih kamatnih stopa zavisi nivo ukupnog prihoda banke, dok su rashodi primarno determinisani visinom pasivnih kamatnih stopa i strukturom pasive.

Razlika između ukupnih prihoda i rashoda od kamata predstavlja neto kamatni prihod banke.

Politika kamatnih stopa se formira u skladu sa poslovnom strategijom Banke, strategijom procenta ostvarenja prihoda od kamatne stope u ukupnim приходima i procenta kamatnih rashoda u ukupnim rashodima Banke. Definisanjem učešća neto kamatnih prihoda u ukupnim приходima, Banka kroz biznis plan i projekcije bilansa stanja, bilansa uspjeha i novćanih tokova u dugom roku, formira svoju strategiju i politiku kamatnih stopa.

Obzirom da banka vrši roćnu transformaciju depozita iz kratkoroćnih izvora u dugoroćne plasmane, mora voditi računa o horizontalnoj ravnoteži u bilansu stanja: da se varijabilni izvori plasiraju u varijabilne plasmane, a se fiksni izvori plasiraju u fiksne plasmane, te da se eventualni neusklađenosti ispravljaju tehnikama „hedžinga“. Na operativnom nivou treba koristiti informacije i predviđanja kretanja inflacije, tendencija kretanja kamatnih stopa na tržištu (lokalnom, regionalnom i međunarodnom) i koristiti eventualne prostore (otvorene pozicije) za stvaranje dodatnih prihoda kroz pravilno operativno pozicioniranje Banke.

Banka preko ALCO komiteta prati ostvarivanje strategije i ove politike, prati da se ne daju dugoroćni plasmani sa fiksnim kamatnim stopama koji se vezuju za kratkoroćne izvore (obezbjeđuje roćnu usklađenost), da se premija rizika uključuje u aktivnu kamatnu stopu na plasmane u skladu sa rejtingom klijenta i da se vremenska dimenzija ima u vidu prilikom formiranja kamatne stope.

Faktori rizika od kojih zavisi tržišno formiranje kamatnih stopa su:

1. premija rizika
2. roćna transformacija sredstava

3. plasman u Hartije od vrijednosti
4. nekamatonosna pasiva
5. veličina banke
6. intenzitet konkurencije
7. struktura plasmana i depozita
8. pozicija na tržištu novca
9. preferencija komitenata
10. tendencija kretanja kamatnih stopa na tržištu
11. nivo referentne kamatne stope dostupne Banci
12. nivo kamatne stope na među-bankarskom tržištu
13. elementi konkurentnosti
14. predviđanje inflacionih trendova
15. stopa obavezne rezerve na depozite

Prema vrsti uzroka rizika kamatne stope, možemo ih podijeliti na sledeće kategorije:

- Rizik ročne neusklađenosti
- Rizik krive prinosa
- Rizik osnovice (referentnih kamatnih stopa, fiksnih i varijabilnih) i
- Rizika opcije (prijevremenog vraćanja plasmana ili povlačenja depozita)

II. Promjene ekonomske vrijednosti, dobiti ili drugog relevantnog mjerila koje koriste zaposleni u banci, zaduženi za mjerenje, praćenje i upravljanje rizikom kamatne stope, a koje su nastale zbog promjena kamatnih stopa u skladu sa korišćenim metodama za izračunavanje kamatnog rizika, raščlanjeno po valutama

ALCO, minimalno jedanput mjesečno, na svojim sjednicama razmatra rizik kamatne stope iz bankarske knjige, praćenjem mjesečno ostvarenih prihoda i rashoda i odnos sa planom za tu godinu (biznis planom), posmatra mjesečno obračunatu maržu na aktivnoj i pasivnoj strani bilansa stanja poredi ih i posmatra kamatnu maržu. Takođe konvertuje kamate na godišnjem nivou, poredi kamatonosnu aktivu i pasivu i dinamiku kretanja u vremenskom periodu od godinu dana. ALCO prati i mjesečno ostvarene prihode i rashode, poredi ih sa planiranim i prati u dužem vremenskom peridu (od najmanje godinu dana).

Takođe, prati se izloženost Banke na promjene u kamatnim stopama, primjenom standardizovanog šoka od 200 b.p. i uticaj na bilans uspjeha. Prati se dodatno i uticaj u slučaju povlačenja novca sa računa a vista depozita. Praćenje se vrši na osnovu GAP analiza i uticaja na bilans uspjeha za sve valute na konsolidovanoj osnovi kao i na nivou pojedinačnih značajnijih valuta. GAP analiza obuhvata vremenske okvire za raspoređivanje stavki bilansa stanja: 1-30 dana, 31-90 dana, 91-180 dana, 181 - 365 dana, preko 1 godine.

Pored GAP analize, koristi se i GAP –trajanja kako bi se pratila i potencijalna promjena svih vrijednosti budućih aktivnih i pasivnih gotovinskih tokova Banke osjetljivih na kamatni rizik čija razlika predstavlja „ekonomsku vrijednost kapitala“ Banke ili EVE (Economic value of Equity). Za razliku od kamatnog GAP –a koji uzima u obzir aktivne i pasivne gotovinske tokove do jedne godine, GAP trajanja uzima u obzir sve gotovinske tokove.

Prilikom izračunavanja gap-a dospjeća, pretpostavka je da sve pozicije kamatonosno osjetljive aktive i pasive u okviru jedne zone dospijevaju istovremeno na sredini te zone.

Kako bi se izračunao uticaj postojanja GAP-a dospjeća svake od četiri vremenske zone na neto prihode od kamata do godine dana, potrebno je pomnožiti iznos GAP-a sa dijelom godine tokom kojeg GAP postoji kao i sa standardizovanim kamatnim šokom koji iznosi 0,02 (200 bps). Dio godine tokom kojeg postoji izloženost GAP-u se računa kao broj dana od sredine te vremenske zone do kraja godine, podijeljen sa brojem dana u godini. Kao primjer, za prvu zonu ova vrijednost iznosi 0,96 godina $((365-15)/365)$. Ukupna godišnja promjena neto prihoda od kamata do godine dana (red 14 u Tabeli 1) usled standardizovanog kamatnog šoka se dobija kada se saberu uticaji na neto kamatni prihod u sve četiri vremenske zone.

Potreban kapital za pokriće rizika kamatne stope iz bankarske knjige se dobija kao maksimalna vrijednost godišnje promjene prihoda od kamata za posljednjih 12 mjeseci. Podaci o godišnjim promjenama prihoda od kamata se dobijaju na osnovu mjesečnih kalkulacija koje sprovodi Služba za nadzor i izvještavanje o rizicima u domenu upravljanja rizikom kamatne stope iz bankarske knjige u skladu sa Procedurom za upravljanje rizikom kamatne stope iz bankarske knjige.

Stres testiranje se radi dopunom promjena kamatnih stopa do +/- 300 bps ili 3%. Kako Banka radi sa fiksnim kamatnim stopama i na strani aktive i na strani pasive, promjena od 3% je i više nego ekstremna uticaj za period od 12 mjeseci.

13. Sekjuritizacija

Banka nema sekjuritizacijskih transakcija i izloženosti pa stoga ne objavljujemo informacije o takvim izloženostima.

14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

I. Politike i procesi za korišćenje bilansnog i vanbilansnog netiranja

U dijelu materijalne kreditne zaštite Banka ne koristi postupke bilansnog i vanbilansnog netiranja, Banka kod depozita i drugih kolaterala koristi jednostavne metode u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

II. Politike i procesi za priznavanje i upravljanje kolateralom

Kod kreditnog rizika (pored politike Banke da odobrava kredite definisane namjene) novčani tok dužnika uzima se kao primarni izvor povratka kredita, ali Banka svoje plasmane takođe osigurava i sekundarnim izvorom povrata duga tj. kolateralom.

Kolateral kao sekundarni izvor povratka duga uzima se ukoliko izostane primaran izvor povrata duga – novčani tok, a ne zato da bi se slabi kreditni zahtjev učinio prihvatljivim.

Vrste i osnovne karakteristike instrumenata osiguranja koje Banka najčešće prihvata za osiguranje svojih potraživanja, kao i osnovni kriterijum za njihovo prihvatanje definisani su Pregledom kategorija obezbjeđenja – Katalogom kolaterala.

III. Opis osnovnih vrsta kolaterala kojim se banka koristi

Banka za potrebe umanjenja kreditnog rizika koristi materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Banka, za osiguranje svojih potraživanja, kod materijalnih obezbjeđenja najčešće ugovara sledeće kolaterale:

- Nekretnine
- Depoziti
- Hartije od vrijednosti
- Polise osiguranja
- Zaloge
- Operativne instrumente osiguranja naplate potraživanja

Banka, za osiguranje svojih potraživanja, kod nematerijalnih obezbjeđenja najčešće ugovara sledeće kolaterale:

- Grancije drugih banaka koje imaju zadovoljavajući rejting
- Jemstva drugih pravnih lica
- Garancije države, jedinica lokalne i regionalne samouprave

- Jemstva drugih lica – prihvatljivih za Banku

Oblik i visina zahtijevanog kolaterala varira u zavisnosti od rejtinga dužnika, vrsti ročnosti i plasmana. Dugoročni plasmani kojima se finansiraju osnovna sredstva dužnika i/ili dugoročne stambene potrebe fizičkih lica, moraju biti osigurane hipotekom na nepokretnosti (ima). Poželjno je da je hipoteka u vlasništvu dužnika ali banka prihvata i da kreditni i hipotekarni dužnik su različita lica (naročito zbog rodbinskih veza u Crnoj Gori i činjenice da imovina preduzeća (npr. d.o.o.) se vode na imena fizičkih lica (vlasnika). Banka prihvata upis hipoteke I reda (osim u izuzecima gdje Banka ima više sopstvenih hipoteka ili nadležni nivo odlučivanja prihvati takav status).

IV. Glavne vrste garanata/jemaca i drugih pružalaca kreditne zaštite za kreditne derivate i njihovu sposobnost

Banka zadržava pravo da isključivo prema svojim kriterijumima odlučuje o tome da li su joj ponuđeni instrumenti osiguranja zadovoljavajući, odnosno da li će ih prihvatiti za osiguranje potraživanja, obzirom na njihovu vrijednost, naplativost i dokumentovanost.

Pravila za osiguranje potraživanja Banke definišu osnovne kriterijume na kojima se bazira procjena vrijednosti kolaterala, u zavisnosti od instrumenta osiguranja ponuđenog za obezbjeđenje potraživanja, Banke, prvenstveno s aspekta pravnog legaliteta, tržišne vrijednosti, odnosno brzine utrživosti instrumenta osiguranja, uključujući i postupak za pravnu realizaciju kolateralnog pokrića, kao i postupke koji se primjenjuju u slučaju promjene vrijednosti kolaterala, s aspekta njezine naplativosti, odnosno raspoloživosti i dokumentovanosti.

U procesu utvrđivanja vrijednosti kolaterala koristi se procjena od strane nezavisnog procjenitelja, dokumentovana na jasan i transparentan način izvještajem o procjeni i predstavlja osnov za prihvatanje ponuđenog instrumenta osiguranja (ukoliko procedurom ili katalogom kolaterala nije drugačije definisano).

V. Informacije o koncentracijama tržišnog i kreditnog rizika u okviru primijenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika

Banka će za osiguranje svojih potraživanja prihvatati samo lako utržive instrumente osiguranja, vrijednost koja je tokom vremena stabilna. Ovo znači da se naplata duga, u slučaju potrebe za realizacijom kolaterala, kod pojave negativnih trendova bilo u servisiranju obaveza prema Banci, bilo u finansijskoj poziciji dužnika, može dogoditi u roku koji ne ugrožava likvidnost Banke. Stepem korelacije između vrijednosti imovine koja služi kao zaštita i kreditne sposobnosti dužnika ne smije biti izražena (vrijednost kolaterala ne smije biti vezana za kreditnu sposobnost dužnika).

Banka prati i nivo koncentracije kolaterala i radi na smanjenju/eliminaciji neželjene koncentracije rizika u kreditnom portfoliju. Kao mjere smanjenja koncentracije možemo nabrojati: naplata kredita po planu dospjeća, uzimanje prvoklasnih kolaterala, uzimanje odnosa kolateral : kredit iznad 1 itd.